

Impacte de les recomanacions sobre el Tractament de la Violència Masclista als Mitjans de Comunicació

Mavi Carrasco Rocamora

Marta Corcoy Rius

Montserrat Puig Mollet

Elena Riera Salazar

Associació de Dones Periodistes de Catalunya

Gener de 2014

Amb el suport de:

Índex

- **Impacte de les Recomanacions sobre el Tractament de la Violència Masclista als Mitjans de Comunicació**

- **Metodologia del projecte**
- **Període**
- **Base de dades**

- 1. **Introducció. Aspectes tècnics de les informacions**
- 2. **Gèneres**
- 3. **Informacions. Contingut redaccional**
- 4. **Els titulars**

- **El tractament informatiu de la commemoració del 25 de Novembre, Dia Internacional per a l'eradicació de la Violència Masclista**

- **El tractament informatiu d'un cas de gran impacte mediàtic: l'Alba, la noia de Tàrrrega morta a mans de la seva ex parella**
- 5. **Conclusions**
- 6. **Annex. Una mostra de les informacions**

Impacte de les Recomanacions sobre el Tractament de la Violència Masclista als Mitjans de Comunicació

L'any 2004 el Col·legi de Periodistes de Catalunya i la Regidoria de les Dones de l'Ajuntament de Barcelona varen elaborar unes Recomanacions sobre el Tractament de la Violència Masclista als programes informatius i d'entreteniment als Mitjans de Comunicació, a partir d'una comissió constituïda a l'efecte.

Aquestes recomanacions es van actualitzar el 2009. A tal efecte es va crear una comissió formada per les entitats que ja van participar l'any 2004 a la qual s'hi han sumat l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona (creada el 2004), el Programa de Seguretat contra la Violència Masclista del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació (creat el 2007) i l'Observatori de les Dones en els Mitjans de Comunicació.

El document vigent conté 15 punts que incideixen essencialment en l'obtenció de la notícia, en la redacció, el llenguatge, els rols i el context en què cal elaborar les informacions sobre violència de gènere.

Les recomanacions també incideixen en el canvi legislatiu produït des de l'any 2004 amb la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista que estableix la definició de violència masclista.

Des de l'Associació de Dones Periodistes, cada any, des del 2006, fem l'anàlisi sobre com els mitjans de comunicació han aplicat en el seu dia a dia informatiu aquestes recomanacions i com informen sobre la violència masclista. Tot seguit mostrem la metodologia i els resultats del 2013, el vuitè any consecutiu de la recerca.

Metodologia del projecte

Amb la intenció d'analitzar el tractament informatiu i fer una mirada comparativa sobre com s'han aplicat aquestes recomanacions, hem escollit cinc mitjans de comunicació de caire generalista. També fem al llarg de l'any una mirada a una mostra de digitals, no observant canvis significatius en el tractament.

Els mitjans que formen part de l'anàlisi continuat són els següents:

EL PUNT / AVUI

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA

EL PAÍS

LA VANGUARDIA

EI MUNDO

Període

El període analitzat ha estat l'any 2013, els mesos de gener i setembre respectivament, igual que en les anteriors investigacions.

Dues mostres específiques

Enguany hem incorporat dues anàlisi de casos concrets. Es tracta de veure les informacions que es publiquen al voltant de la commemoració del **25 de Novembre**, Dia Internacional per a l'eradicació de la Violència Masclista als 5 mitjans: *El País*, *La Vanguardia*, *El Periódico*, *El Punt Avui* i *El Mundo* i un cas mediàtic que va tenir a lloc a Tàrraga el mes d'octubre: el cas de la mort de l'Alba, una noia de **14 anys** a mans del seu exnovio.

La metodologia d'anàlisi en aquests dos casos ha estat la mateixa que en la utilitzada en l'anàlisi continuat.

Base de dades

Hem creat una base de dades en la qual hem introduït els ítems necessaris per fer l'anàlisi, a partir de les principals recomanacions sobre el Tractament de la Violència de Gènere en els Mitjans de Comunicació.

Són els següents:

- Títol sencer de la notícia.

- Dia de la setmana, mes i any en què s'ha publicat.
- Secció.
- Pàgina.
- Ubicació de la notícia.
- Evolució i extensió de les informacions.
- Gèneres periodístics.
- Opinió. Tipus.
- Informació. Tipus.
- Víctimes i agressors, origen, anonimats. On s'informa sobre aquests aspectes. El fet migratori.
- Contingut de la informació. Protagonistes
- Antecedents. Conseqüències per a l'agressor
- Fotografia. Tipus.
- Gràfics. Estadístiques.
- Consulta fonts. Tipus de fonts.
- Contextualització de la informació.
- Lèxic i estereotips.
- Titulars

Un cop elaborada i completada aquesta base de dades, s'han processat els resultats en un programa informàtic.

S'han extret les dades que són susceptibles de ser presentades amb gràfics o taules i les oferim amb els corresponents comentaris o interpretacions que se'n deriven i la resta es tracta de forma qualitativa.

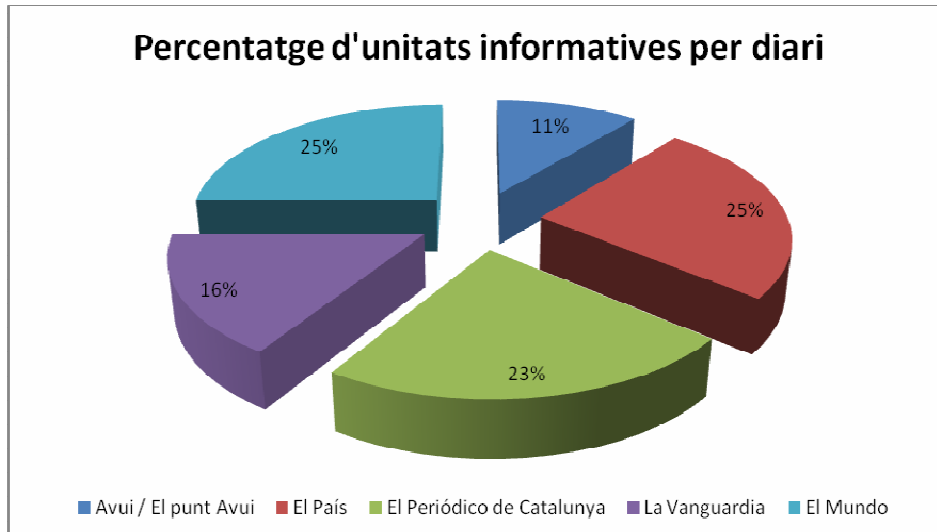
Finalment presentem les conclusions de la investigació, tant de l'anàlisi continuada com dels dos casos específics, corresponent a l'any 2013.

1. INTRODUCCIÓ

De la mostra escollida (veure metodologia) hem obtingut 44 unitats informatives. Això suposa 2/3 menys d'informacions publicades respecte a l'any 2012. És a dir, que com a mitjana cada diari ha publicat 8'5 notícies (17'5 menys que el passat any). Aquesta dada pot venir marcada tant per la conjuntura de la situació (baixa de casos sensibles de ser mediàtics i per tant de fer-ne tot el seguiment, la realitat política i econòmica del país repercuteix en l'espai dedicat a la violència, disminució dels casos de violència...) com per la desaparició del diari Público, el qual disposava d'un manual d'estil específic i donava molta importància a aquests tipus d'informacions i les seves notícies representaven entre el 25% i el 50% del conjunt de la mostra recollida.

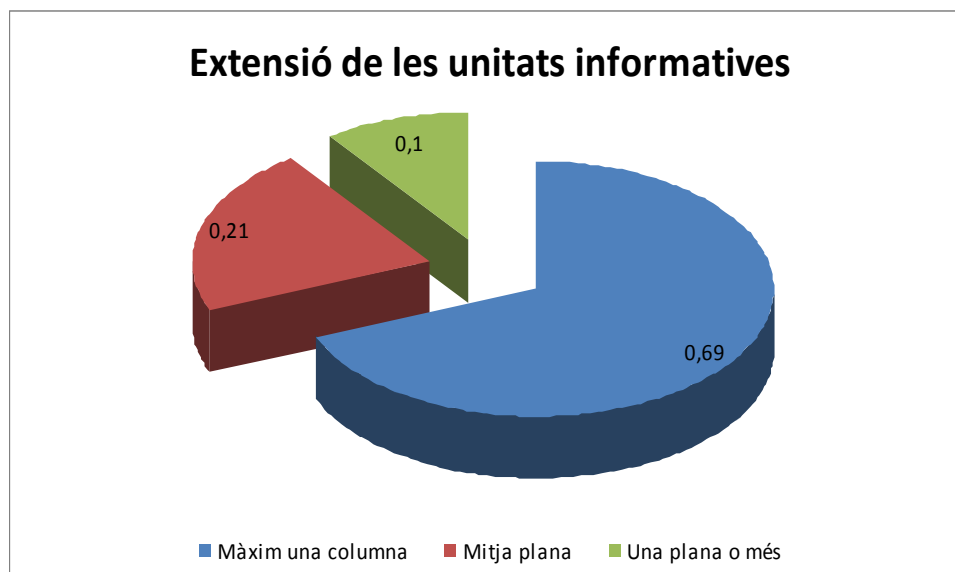
El nombre d'unitat informatives sobre violència masclista que publica cada un dels diari, sí que ens poden donar una idea més encertada de la importància que cada mitjà dona a aquest tipus d'informacions. Així veiem com de les 44 unitats informatives, el 25% pertanyen al diari *El País*; el 16%, a *La Vanguardia*; el 23%, a *El Periódico de Catalunya*; l'11% pertanyen al diari *El Punt/Avui*; i, *El Mundo* recull el 25%. (veure gràfic següent)

Gràfic 1

1.1 Extensions i ubicació de les unitats informatives

Gràfic 2

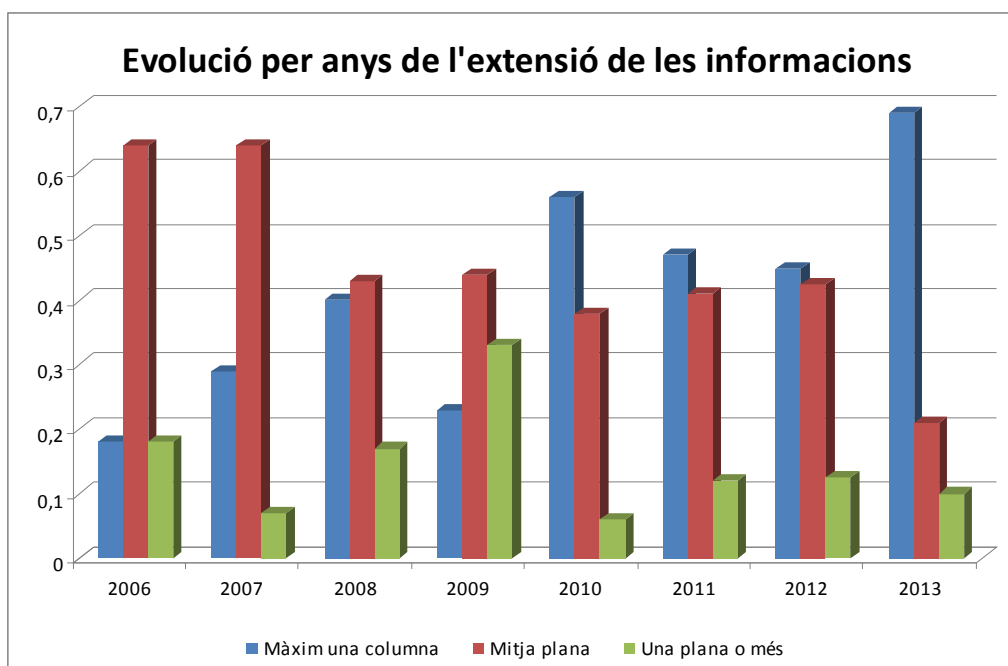

Podem observar com la gran majoria d'informacions sobre violència masclista publicades durant l'any 2013, el 69%, no han superat una columna del diari. Això significa que s'han publicat en format breu. Aquest percentatge en general es correspon, com veurem més endavant, amb les informacions que informen sobre nous casos d'agressions.

Les unitats informatives de més d'una plana representen el 10%. Les informacions d'una plana o més acostumen a ser, no una descripció del fet ocorregut, sinó reportatges de sensibilització, balanços anuals de qüestions judicials, o reportatges en positiu sobre com superar un episodi de violència masclista.

El següent gràfic ens mostra com la tendència marcada en anys anteriors s'estabilitza.

Gràfic 3

El primer que observem és que per primera vegada les informacions catalogades com a “breus” superen els 50 punts percentuals a les de mitja plana o de més d’una plana. Malgrat que la tendència a publicar les informacions d’una forma precisa i breu va començar al 2010, mai la diferència havia estat tan gran.

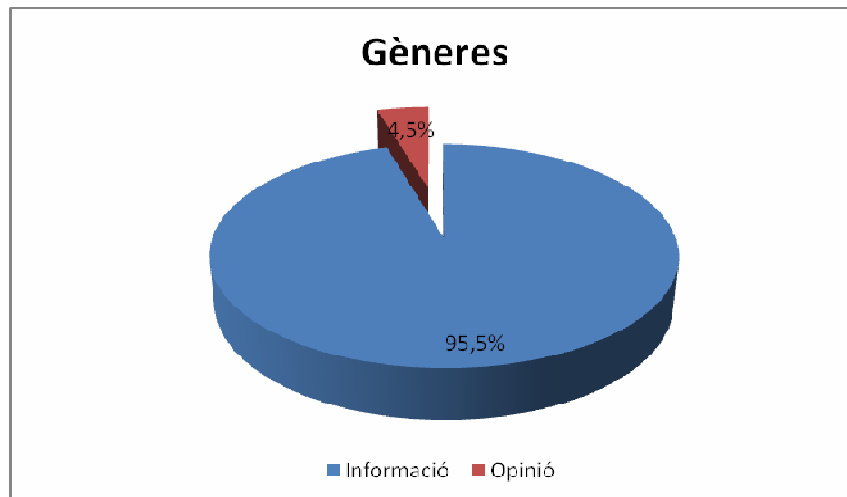
Així, la tendència que es va consolidant des del 2010 de fer informacions breus sobre el fet ocorregut en concret si no es disposa d’espai ni de temps per fer una informació més elaborada i contrastada la considerem positiva ja que continua traient a la llum pública el fenomen sense el perill que es facin informacions poc rigoroses ni estereotipades. Des de fa anys aquesta ha estat la proposta que fèiem des de l’ADPC per millorar el tractament informatiu de les notícies de violència contra les dones.

Respecte a on s’ubiquen la informacions no hem detectat cap dada significativa. Tampoc és significatiu el dia de la setmana en què es publiquen ja que va en funció de la més estricta actualitat a banda dels balanços i reportatges en profunditat que s’acostumen a publicar els mesos de gener i novembre, coincidint amb les dades que faciliten organismes oficials com per exemple el Consejo General del Poder Judicial, serveis de suport a les dones que pateixen situacions de violència... i també la commemoració del 25 de novembre, Dia Internacional per a l’eradicació de la violència contra les dones, es va consolidant com un nou motiu perquè els mitjans de comunicació donin visibilitat al fenomen.

2. GÈNERES

El **gènere** més utilitzat (veure gràfic) en les unitats informatives analitzades és el purament informatiu.

Gràfic 4

Al llarg de tots els anys en què de manera continuada fem aquesta investigació (2006 – 2013), la proporció s'ha mantingut: el gènere purament informatiu se situa al voltant del 90%, l'opinió sobre el 10%. El descens en més de 4 punts percentuals de l'opinió registrat el 2013, només 4,5% d'opinió, no el considerem de moment significatiu ja que es pot haver produït per altres motius de caire polític, és a dir la situació política, econòmica i social obliga a prioritzar altres temes d'opinió ja sigui de les editorials com dels i les columnistes. En qualsevol cas s'haurà d'observar en deteniment en els propers anys si aquest descens en l'opinió sobre violència masclista es manté i marca una nova tendència o es produeix un repunt i tornem als valors anteriors.

2.1 Opinió, tipus

En els mesos analitzats s'han publicat només 2 articles d'opinió que representen 4'5% de les unitats informatives. Tots dos es van publicar al més de gener. Un és del diari *El País* i l'altre d' *El Periódico de Catalunya*.

2.2 Informacions, tipus

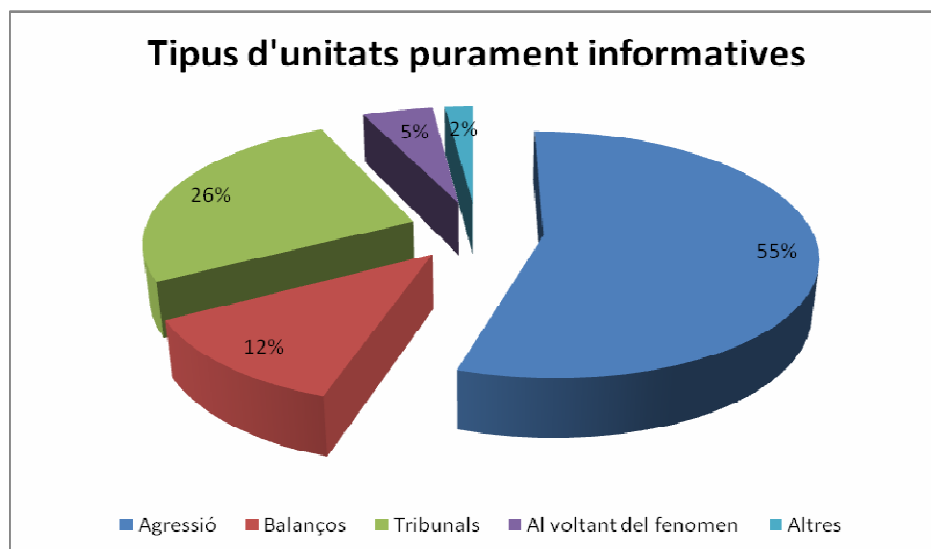
Les unitats informatives publicades a l'any 2013 són 44 i representen gairebé el 96% del total.

Aquestes informacions les podem classificar de la següent manera.

- Agressions= només descriptives del fet ocorregut
- Balanços= informacions més elaborades que ofereixen dades generals de l'evolució de la violència masclista, comparatives, origen del fenomen o altres elements que poden invitar a la reflexió o a la sensibilització i conscienciació
- Tribunals = judicis, detencions, explicacions llei, seguiment de casos
- Altres = reaccions/ decisions polítiques a nivell local, autonòmic, estatal o europeu.
- Al voltant del fenomen: engloba aquelles informacions relacionades amb el tema de la violència com ara manifestacions de rebuig, violència a altres països, iniciatives ciutadanes, cinema, televisió, dificultats per trobar feina per a les dones que han patit una situació de violència, dones que expliquen la seva experiència, casos d'impacte ciutadà... Les informacions sobre "els fets de violència" actualment acostumen a ser, com hem vist abans, notícies breus, i es limiten a ressenyar els fets, en molts casos sense citar ni les fonts. En canvi han crescut les unitats informatives que es fan ressò d'aspectes derivats de la violència masclista.

Observem el gràfic següent,

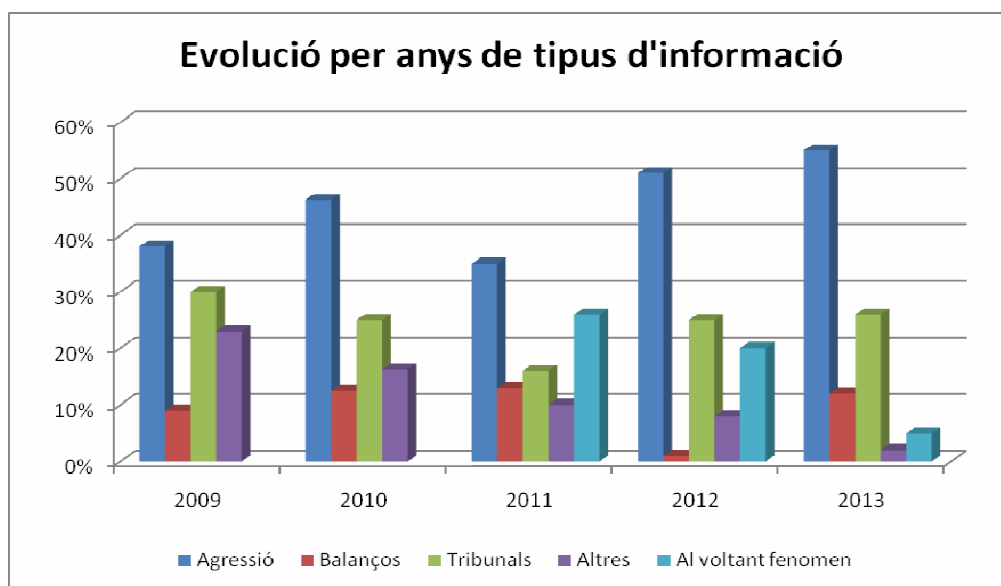
Gràfic 5

El primer que hem de destacar, i que abans hem anunciat, és que el nombre de notícies estrictament d'agressions, són les majoritàries i acostumen a ser notícies breus, on simplement s'explica el fet, o el protagonisme de l'agressor.

Una de les mesures que proposem des de l'ADPC és fer el seguiment del casos fins el judici i la seva resolució. Considerem una bona pràctica i s'englobaria en la tendència de fer notícies en positiu explicar que els agressors són detinguts, jutjats i empresonats / declarats culpables. Sobre aquest punt cal esmentar que del 26% de notícies englobades sota el grups de "Tribunals", el 36% corresponen a accions policials, sobretot, detencions del agressors, i la resta, 64%, sentències o seguiment de judicis. Així, podem afirmar, que aproximadament el 17% de les unitats informatives publicades, fan aquest seguiment. De tota manera, s'ha de tenir cura amb aquest tipus de notícies ja que a vegades, les sentències que arriben als mitjans són aquelles que sorprenen, normalment, no per bé: absolucions injustes...etc

Gràfic 6

En aquest gràfic veiem l'evolució del tipus d'informació. Amb claredat s'aprecia la **tendència creixent els últims 5 anys d'informar només del fet ocorregut**. Es mantenen estables amb lleugeres variacions les informacions sobre Tribunals i balanços mentre que baixen fortament les informacions agrupades en els dos apartats de Al voltant del fenomen i el d'Altres.

3. INFORMACIONS. CONTINGUT REDACCIONAL

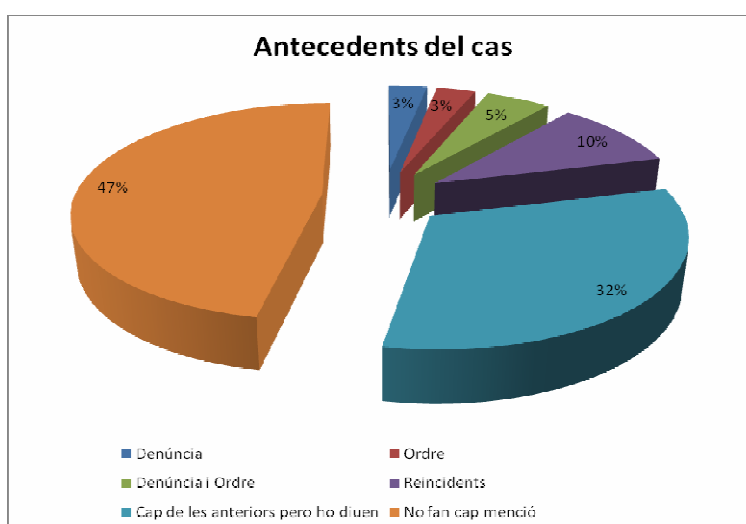
3.1 La víctima i de l'agressor. Antecedents. Conseqüències per l'agressor. Origen. Anonimat

3.1.1 Antecedents

De les informacions susceptibles de recollir dades sobre la víctima i l'agressor (que acostumen a ser les de tipus Agressió i Tribunals), és a dir, totes menys les agrupades dins l'àmbit de Al voltant del fenomen i Altres), el 47% no fan cap tipus de menció a antecedents del cas, com per exemple el fet que la víctima ha denunciat o si l'agressor tenia una ordre d'allunyament. Per tant, el 53%, més de la meitat de les informacions si que recullen aquestes dades.

Observem el següent gràfic,

Gràfic 7

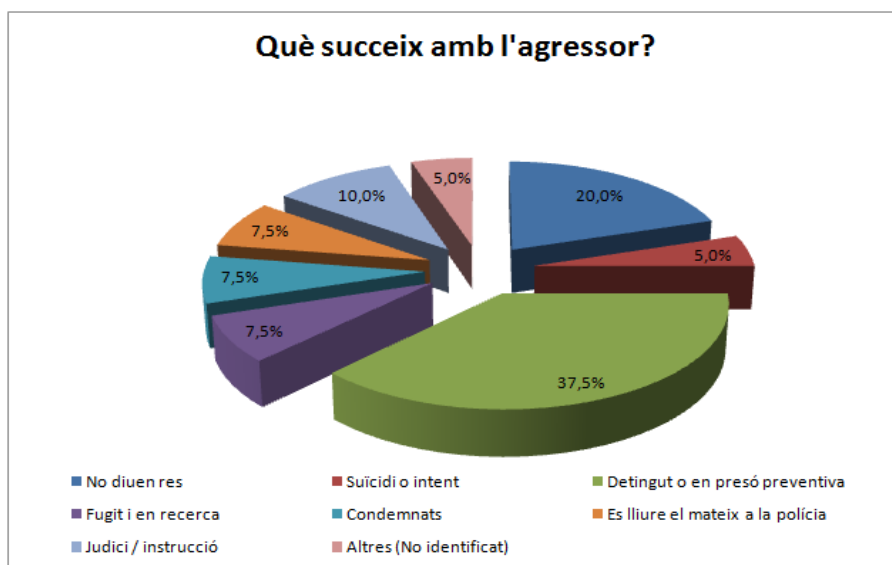
Un 53% de les informacions informen del fet de si les dones mortes per violència masclista ja havien o no denunciat o actuat judicialment contra els seus agressors; o bé si aquests agressors ja havien estat denunciats per altres dones o havien estat jutjats per un altre cas de violència masclista, els coneguts com "reincidents". El fet que els mitjans ofereixen aquests tipus d'informació, a partir sempre de dades i fonts fiables i segures, ho valorem de manera positiva ja que ajuda a contextualitzar el fenomen i contemplar-lo amb tota la seva problemàtica. Pot ser útil per generar un debat ciutadà sobre si denunciar al maltractador té punts forts però també febles i per tenir elements de valoració sobre l'eficàcia i l'eficiència dels serveis públics. (Cossos de seguretat, justícia...)

3.1.2 Conseqüències

El 80% de les informacions susceptibles de recollir aquestes dades (les corresponents als casos pròpiament dit d'agressions, el del seguiment d'algun d'ells i algunes de tribunals), expliquen què ha passat amb l'agressor.

Observem el gràfic següent,

Gràfic 8

És positiu informar del què ha passat amb l'agressor. I, de fet, en els mitjans s'acostuma a fer. És una bona pràctica. Només, el 20% de les informacions no donen cap tipus d'informació al respecte. Un percentatge que considerem "normal" ja que no sempre el periodista disposa d'aquesta dada en el moment precís en què ha de redactar la notícia.

Ara bé, informar sobre si s'ha suïcidat o ho ha intentat, també pot ser contraproduent ja que pot semblar una manera de justificar el seu acte.

De la mateixa manera pot semblar que amb alguns titulars el mitjà intenta justificar l'acció violenta o l'agressió quan utilitza expressions com "*Relación Tormentosa*" (*El País*, 10/01/2013) on dóna la impressió que es trasllada part de la responsabilitat a la pròpia víctima; o, quan es descriu a l'agressor com a toxicòman, ex-presidiari... (*El Periódico de Catalunya*, 24/09/2013), per una banda es justifica l'acció criminal ja que es troba sota els efectes de les drogues i per una altra, si la informació no està ben contextualitzada, es pot induir a la reflexió de que com és possible que una dona estigués amb un home així, i, per tant l'efecte indirecte assolit és la culpabilització de la víctima. En definitiva aquests són elements que deixem aquí per al debat entre la professió, les administracions, entitats,

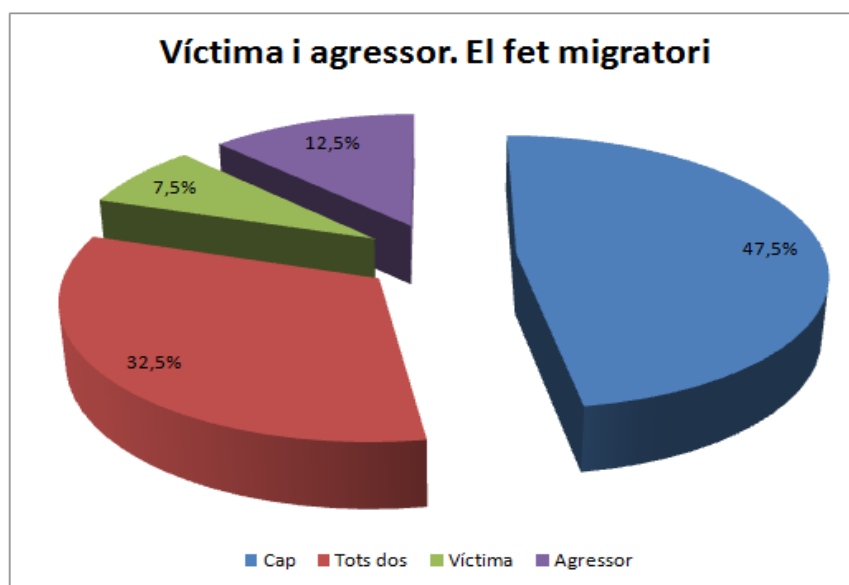
organitzacions que treballen per a l'eradicació de la violència masclista i la ciutadania en general.

També caldria mesurar i valorar els efectes de frases que contenen la notícia com per exemple que la víctima no havia denunciat per por. (*El País*, 14/01/2013). Seria convenient que declaracions d'aquests tipus anessin acompanyades d'informacions amb continguts que ajudin a les dones que es troben en situació de violència a prendre aquesta decisió i no donar motius que poden induir al dubte o a decidir-se per aguantar amb la violència i no donar el pas a denunciar.

3.1.3 El fet migratori

Observem el següent gràfic,

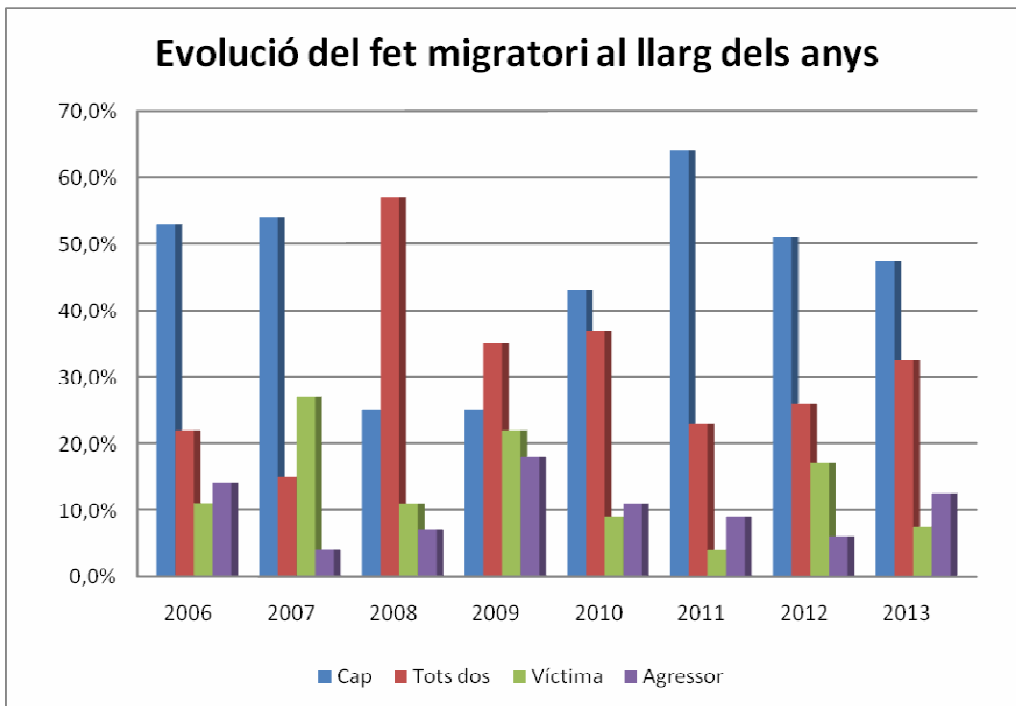
Gràfic 9

Gairebé el 48% de les informacions no fa cap referència a l'origen nacional/ètnic ni de la víctima ni de l'agressor. És a dir, prop de la meitat de les informacions susceptibles d'incloure aquestes dades, la incorporen i l'altra meitat, no.

Si observem la evolució per anys, podem veure com, amb petites diferències, els percentatges es mantenen de manera similar des de l'any 2006.

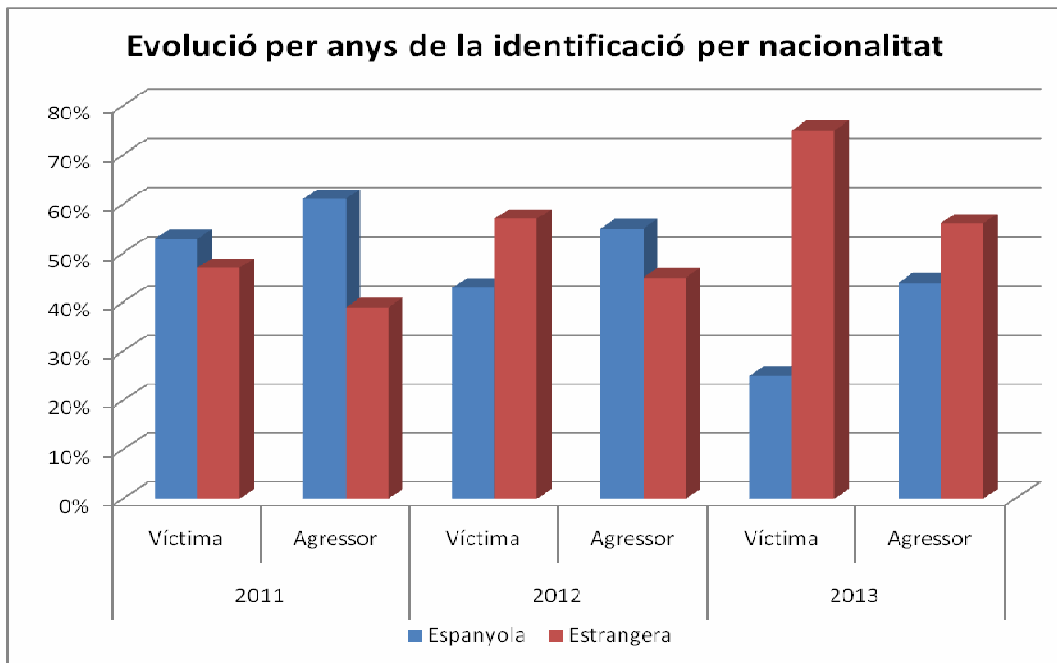
Gràfic 10

Al llarg dels 8 anys de l'anàlisi veiem com predominen les notícies que no donen informació de l'origen nacional/ètnic ni de la víctima ni de l'agressor, amb creixement destacable l'any 2011 i amb una lleugera davallada el 2013. Aquesta dada confirma que és errònia la percepció social que els mitjans destaquen la nacionalitat quan els protagonistes són immigrants perquè això reforça una idea social preconcebuda que les situacions de maltractament es donen en unes determinades capes i sectors socials, preferentment de la immigració.

En els resultats de l'anàlisi d'enguany, però, observem un canvi de tendència en la línia de **destacar més l'origen estranger sobretot de l'agressor, però també de la víctima** tal i com es pot observar en el següent gràfic. En canvi en el 2013 disminueixen de manera considerable les informacions de la nacionalitat de la víctima si és espanyola. Aquest repunt en aquesta dada pot ser provocat perquè des dels gabinets de comunicació de les forces de seguretat o dels jutjats ofereixen aquesta informació als mitjans i aquests la publiquen.

Gràfic 11

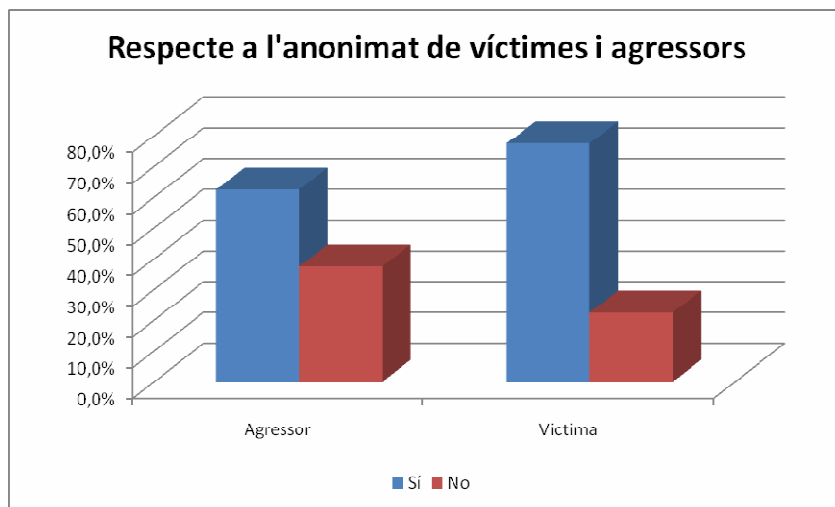

Ara bé, per conèixer si realment es destaca més el fet nacional quan el protagonistes són immigrants hauríem de saber el 100% dels casos reals de violència masclista protagonitzats per persones nascudes fora de l'Estat espanyol i o nascudes al territori espanyol. I veure quines d'elles han transcendit a la premsa i en quins han destacat el fet o no. Però això seria una altra anàlisi.

3.1.4 L'anonimat

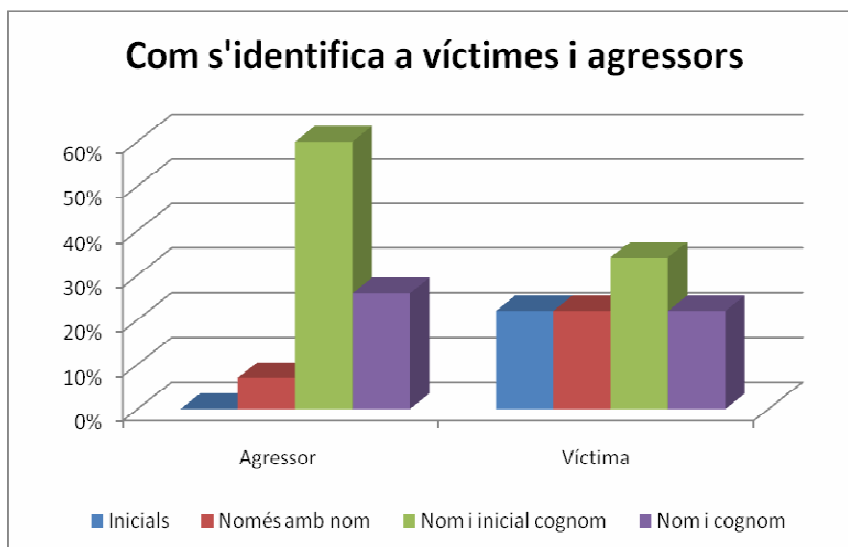
Observem el gràfic següent,

Gràfic 12

Malgrat que les *Recomanacions sobre el Tractament de la Violència Masclista als Mitjans de Comunicació* estableixen que és millor mantenir tant a les víctimes com als agressors en l'anonimat, el 23% de les víctimes i el 38% dels agressors apareixen esmentats amb alguna dada com el nom i cognoms, nom, inicials o fins i tot amb l'adreça on vivien.

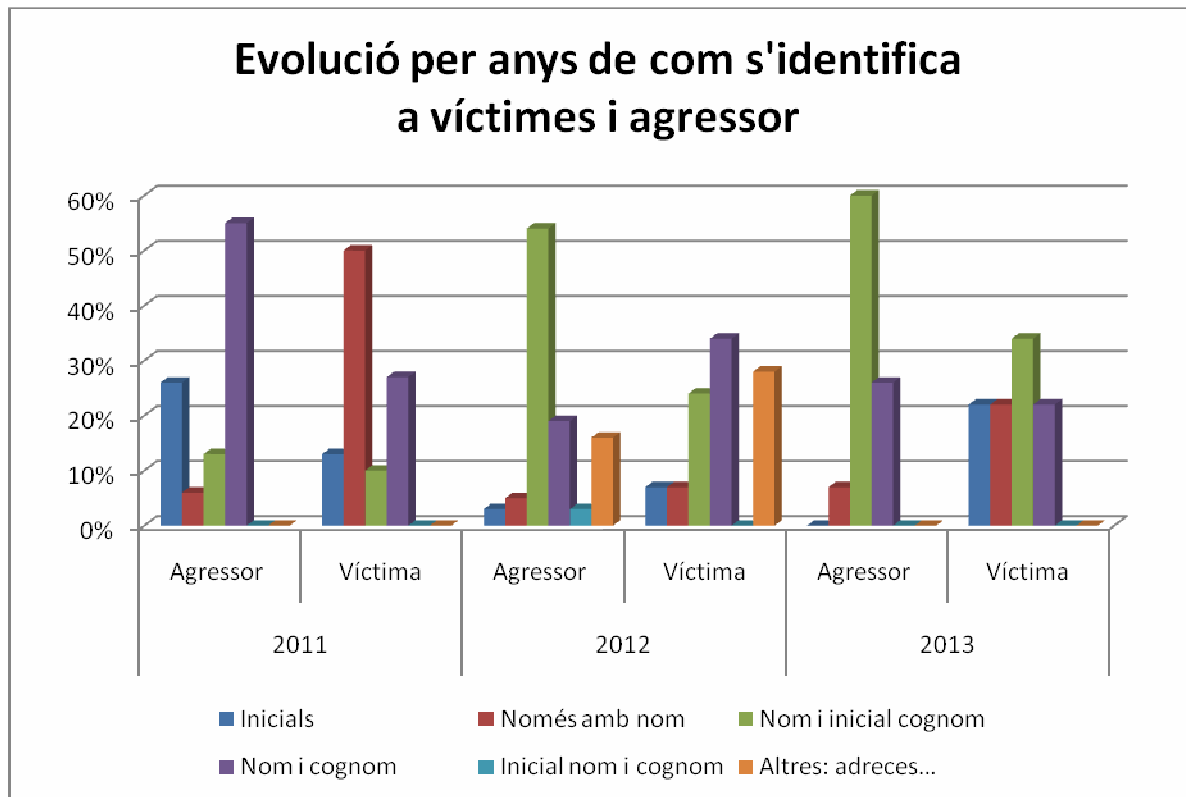
Gràfic 13

La lectura d'aquest gràfic ens porta a concloure que l'agressor es presentat primerament amb el Nom i la inicial del cognom i en segon lloc amb nom i cognom, en canvi en el cas de la víctima hi ha menys diferències entre els quatre supòsits: inicials, només amb el nom; amb nom i cognom i amb un lleuger predomini de les notícies en què se la presenta

amb el nom i la inicial del cognom. Ignorem el perquè d'aquestes diferències que es produeixen a l'hora d'identificar a la víctima i a l'agressor.

Gràfic 14

Si observem aquest gràfic sobre l'evolució els darrers 3 anys de la identificació de víctimes i agressors veiem la variació registrada. Mentre el 2011 els agressors eren identificats majoritàriament amb nom i cognom, el 2013 ha passat a identificar-los només amb el nom i la inicial del cognom. En canvi pel que fa a la víctima el 2011 predominava la identificació només amb el nom i el 2013 s'han equilibrat els diferents sistemes però amb un lleu repunt de les informacions en què la víctima es citada amb nom i la inicial del cognom.

3.2. Ús de la fotografia

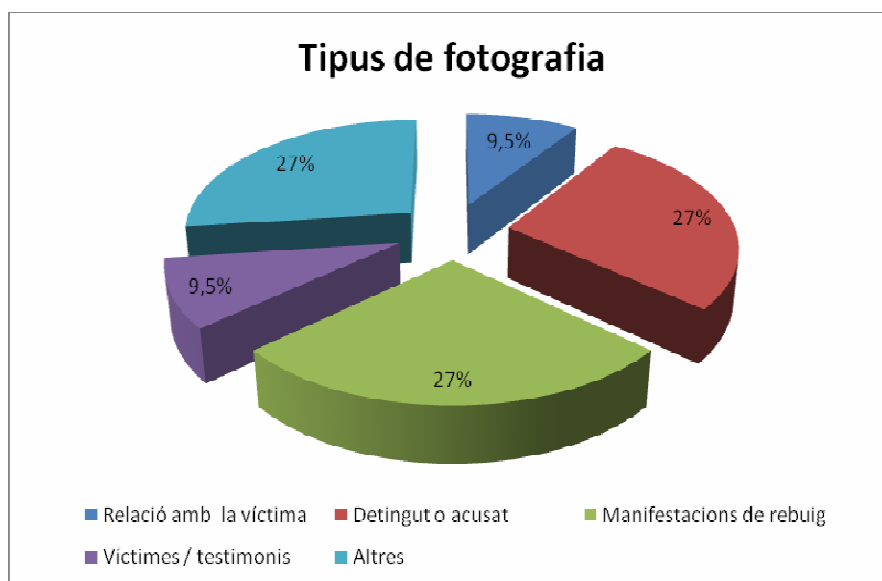
De les 42 unitats informatives, 31 d'elles, el 74%, no van acompanyades de cap fotografia. Aquest nombre, no es casualitat, doncs aproximadament coincideix amb el total de breus publicats. Les notícies amb foto són 11 i representen el 26% del total.

Les fotografies les hem classificat en:

- Fotos que tenen relació directe amb la víctima: edifici on vivia, lloc del succés...
- Fotos de l'agressor, detingut / acusat
- Manifestacions de rebuig vers la violència masclista i/o de solidaritat vers les dones que pateixen una situació de violència
- Fotografies de les víctimes
- Altres: (càrrecs electes, persones expertes, periodistes, panoràmiques...)

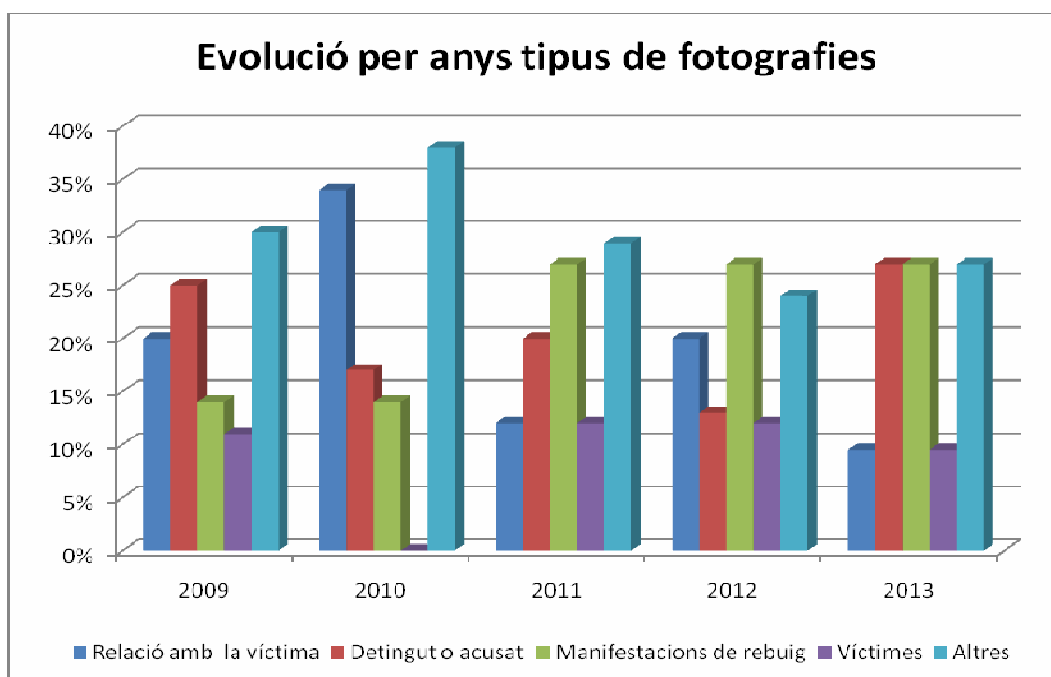
Observem el tipus de fotografies que s'han publicat en el darrer any.

Gràfic 15

L'any 2010 havien desaparegut les fotos de que tenen relació amb les víctimes. Però des de l'any 2011 i també al 2013 les fotografies d'aquest grup, normalment quan s'està retirant el cadàver, es tornen a publicar en algunes ocasions. Tot i que un percentatge considerable d'aquest agrupament, aquest any, són dones víctimes que donen el seu testimoni sobre com han viscut la violència i la fotografia de la retirada del cadàver es presenta en menor mesura. En canvi es publiquen per igual fotografies dels agressors/detinguts/acusats, de manifestacions de rebuig a la violència masclista i de l'apartat Altres que inclou imatges de recurs, persones expertes...

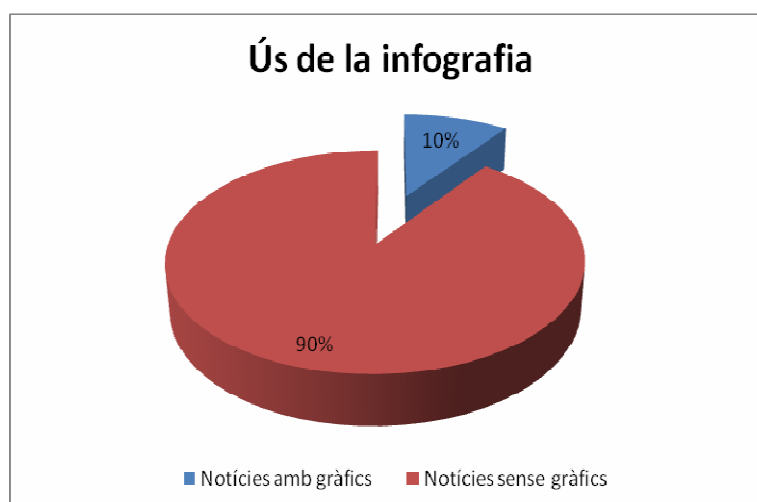
Gràfic 16

Podem observar en els darrers anys un increment sostingut de les fotografies catalogades com a *Altres*. Aquesta categoria, tal i com hem comentat, agrupa a aquelles fotos de caràcter més institucional: les audiències, els jutjats, els jutges i les jutgesses i les polítiques i els polítics. Així que podríem deduir que es tendeix a recórrer a aquest tipus de fotografia per acompanyar la informació, fet que considerem positiu.

3.2.1 Ús de la infografia

Gràfic 17

Pràcticament, el 100% dels recursos infogràfics acompanyen a les unitats informatives de balanços i valoració de l'estat de la qüestió.

3.3. Les fonts

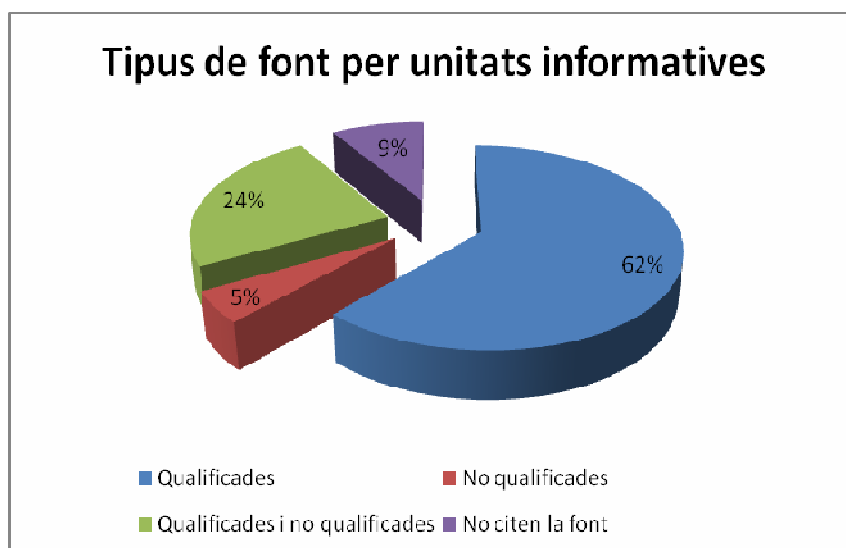
La font informativa és el canal que facilita la informació per redactar la notícia.

El segon punt de les Recomanacions sobre el tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació especifica que cal “**Seleccionar i diversificar les fonts d’informació**”. Cal evitar recollir testimonis del veïnat i dels familiars si no tenen dades concretes i aprofitables... És convenient que els i les periodistes i les empreses de mitjans de comunicació exerceixin la seva tasca d’acord amb els principis professionals i les normes ètiques. És important considerar, tant en les decisions com en la tria de fonts informatives i testimonis, l’objectiu periodístic que es persegueix, el context en què s’emmarca el fet i l’impacte i les conseqüències que se’n poden derivar segons com es tracti la informació”.

Una vegada més volem insistir en la necessitat de contrastar les informacions amb diferents fonts informatives. La precarietat en què viu la professió, les rutines i les presses del dia a dia dificulten aquest exercici periodístic elemental de citar les fonts informatives i diversificar-les.

En 44 informacions analitzades, s’han utilitzat un total de 88 fonts d’informació, és a dir, una mitjana de 2 fonts per notícia, però per a l’elaboració de cada notícia només s’ha utilitzat una mitjana d’1’7 fonts qualificades.

Gràfic 18

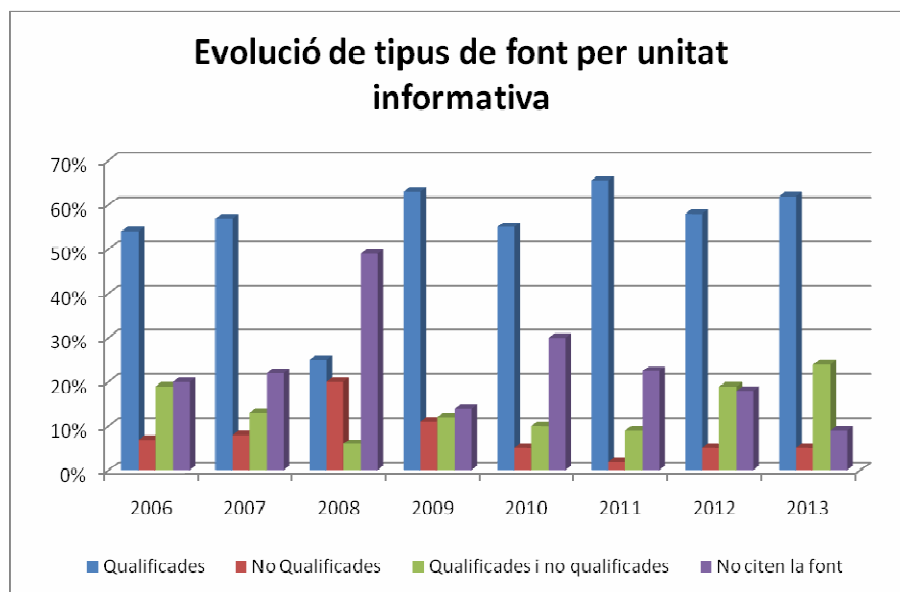
S’ha de destacar que hi ha un 9% d’unitats informatives que no citen cap tipus de font, així com el fet que el 29% d’unitats encara utilitzin fonts no qualificades (com per exemple, veïns/veïnes o expressions del tipus fonts properes a la investigació...), encara que no de

forma exclusiva. Les fonts no qualificades, com es pot apreciar al gràfic, només representen el 5% del total de fonts emprades.

D'altra banda, tot i que la majoria d'informacions citen la font, el 34% utilitzen només una font i d'aquestes, és a dir, de les que utilitzen només una font, un 8% utilitzen només fonts no qualificades. En un 62% de les informacions elaborades només amb una font, aquesta única font és el propi periodista; i, en un 15% la font és una agència de notícies o un altre mitjà.

Per tant i per resumir, podem afirmar que no arriba al 60% les unitats informatives que utilitzen fonts qualificades que no siguin ni el propi periodista o una agència de notícies. Aquesta conclusió va intimament relacionada amb l'extensió de les informacions: el 69%, no han superat una columna del diari i per tant s'han publicat en format breu. Aquest fet condiona enormement la utilització i el contrast de les fonts.

Gràfic 19

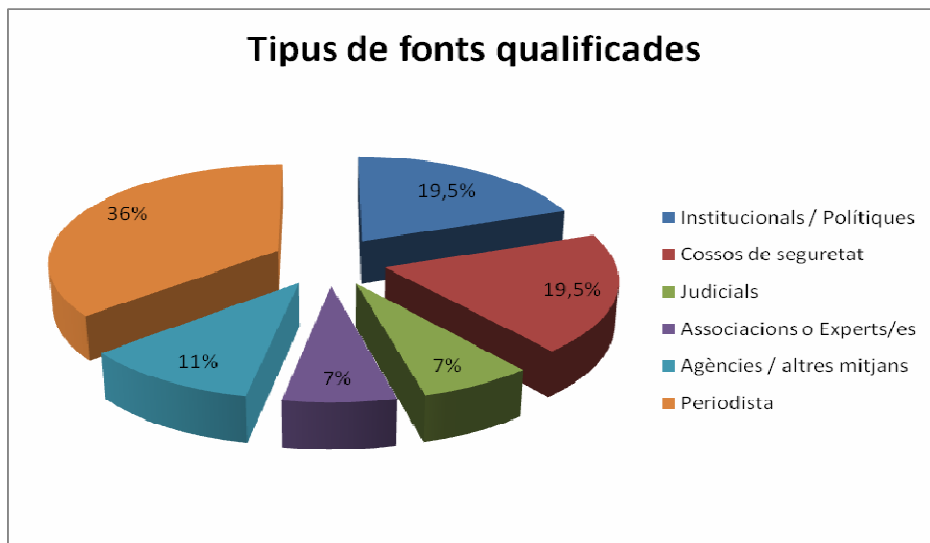
Al llarg dels 8 anys de l'anàlisi veiem com hi ha molt poques variacions pel que fa al tipus de font informativa citada amb un clar predomini de les fonts qualificades seguides a molta distància de les notícies en què es barregen les fonts qualificades i les no qualificades. Una dada positiva pot ser el baix nivell de utilització de fonts no qualificades que només van registrar una alça el 2008 i des de llavors s'han mantingut en la franja baixa.

3.3.1 Tipus de fonts qualificades

Les fonts qualificades les hem classificat en:

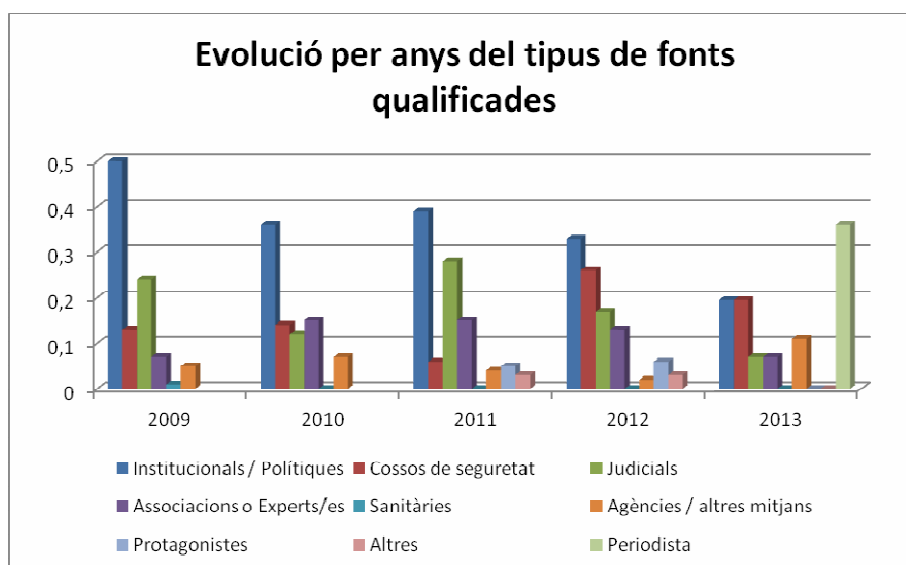
- Institucionals / Polítiques
- Cossos de seguretat
- Judicials
- Associacions o Expertes
- Sanitàries
- Agències / altres mitjans

Gràfic 20

Hem fet una classificació de les fonts qualificades en 8 grups. El resultat indica el clar predomini del periodista com a única font informativa amb un 36%. Li segueixen les institucionals, polítiques i els Cossos de Seguretat. Les associacions i/o persones expertes junt amb les judicials es troben en el percentatge més baix: el 7%.

Gràfic 21

En la recerca d'enguany hem incorporat la variable del o la periodista com a font informativa. Aquest fet fa que l'evolució presenti el 2013 uns resultats que difereixen dels altres anys. En qualsevol cas cal destacar la davallada de les fonts institucionals i l'increment de les fonts provinents dels gabinets de premsa dels Cossos de Seguretat. El 2013 baixen les associacions i/o persones expertes, degut sobretot a l'extensió de les informacions que en la seva majoria tenen un format breu. Tal i com ja dèiem en la recerca de l'any 2012, cal incrementar l'ús de fonts expertes i/o d'associacions per donar més contingut a les informacions sobretot en les referides a balanços i reportatges en positiu.

4. ELS TITULARS

4.1 Informacions de les 5 capçaleres de l'anàlisi continuada

Per veure quin tipus de titulars s'utilitza, hem fet un agrupament en 5 apartats en funció dels continguts i la seva presentació en forma de titular. Són els següents:

1.- Sensibilització o balanç; titulars informatius amb dades i reflexions emanades essencialment de fonts institucionals, judicials, o policials. Articles d'opinió i/o informacions al voltant del fenomen de la violència masclista.

2.- Descripció del fet ocorregut i la localitat: mort o agressió. Manifestacions contra la violència masclista.

3.- L'agressor, el protagonista del titular.

4.- El fet migratori: titulars en què el fet migratori i la procedència geogràfica de la víctima i l'agressor tenen un protagonisme destacat.

5.- Procediments policials i judicials. Seguiment del cas.

1.- Sensibilització o balanç; titulars informatius amb dades i reflexions emanades essencialment de fonts institucionals, judicials, o policials. Articles d'opinió.

Aquest apartat conté informacions que ajuden a la població a tenir una visió global o més àmplia del fenomen.

- *El machismo se cobra 46 vidas. La Vanguardia, 2 gener 2013*
- *La xifra d'assassinats de dones del 2012 és la més baixa en 10 anys. El Periódico de Catalunya, 4 gener 2013*
- *¿A más crisis menos violencia machista?. El País, 4 gener 2013*
- *La ideologia de gènere. El Periódico de Catalunya, 5 gener 2013*
- *Sanitat crearà una web per assessorar les víctimes de violència sexista. El Periódico de Catalunya, 6 gener 2013*
- *¿On és Tazeem?. El Periódico de Catalunya, 15 gener 2013*
- *Barbarie y patriarcado caminan de la mano. El País, 26 gener 2013*
- *Un assassinat cada cinc dies a Catalunya el 2012. El Punt/Avui, 28 gener 2013*
- *Un total de 36 dones ja han mort per violència masclista aquest any. La Vanguardia, 30 setembre 2013*

2.- Descripció del fet ocorregut i la localitat: mort o agressió. Manifestacions contra la violència masclista

Els titulars del segon grup són els més crus, ja que fan referència a com va succeir el fet. Acostumen a ser directes i clars per tal que els lectors i lectores entenguin la gravetat de les agressions però alhora són secs i directes.

- *Dos muertes en Alicante reavivan el drama de la violencia doméstica.* **La Vanguardia, 25 gener 2013**
- *Acto de protesta por la tercera víctima mortal por violencia machista.* **La Vanguardia, 29 gener 2013**
- *Hallada una mujer muerta con signos de violencia.* **El País, 2 setembre 2013**
- *Hallan muerta en León a una joven con signos de violencia.* **El Mundo, 6 setembre 2013**

3.- L'agressor, el protagonista del titular

L'agressor, el protagonista del titular, descriu algun tret del personatge i la forma d'agredir la víctima. Són titulars que expressen, en alguns casos, la duresa de l'acarnissament de l'agressor vers la seva víctima.

- *Un hombre degüella a su expareja y madre de su hijo en Valencia.* **La Vanguardia, 5 gener 2013**
- *Degolla la seva exparella.* **El Punt/Avui, 5 gener 2013**
- *Una mujer, degollada por su expareja.* **El País, 5 gener 2013**
- *La primera víctima de 2013, degollada por su ex pareja.* **El Mundo, 5 gener 2013**
- *La parella de l'assassí de Montjuïc revela el crim al jutjat.* **El Punt/Avui, 11 gener 2013**
- *Un hombre prende fuego a dos mujeres en plena calle.* **El País, 29 gener 2013**
- *Rocía con gasolina y prende fuego a su ex pareja y su tía anciana.* **El Mundo, 29 gener 2013**
- *"El Fraguél" dejó escrito que nos mataría a siete".* **El Mundo, 29 gener 2013**
- *Assassinat de dues dones per les seves parelles a Galícia i València.* **El Periódico de Catalunya, 15 setembre 2013**

- *Un home mata la seva dona i el seu fill a Màlaga.* **El Periódico de Catalunya, 24 setembre 2013**
- *Un home mata la seva parella i fereix el fill d'ella.* **El Periódico de Catalunya, 29 setembre 2013**

4.- El fet migratori i la procedència geogràfica de la víctima i l'agressor, tenen un protagonisme destacat

- *Una mezquita pide a las maltratadas que rechacen leyes que las protegen.* **El Mundo, 23 setembre 2013**

5.- Titulars relacionats amb procediments policials, detencions i judicis. Seguiment del cas.

És recomanable publicar sentències i resolucions judicials ja que dóna llum al problema i ajuda a fer-se una idea del funcionament judicial.

- *Detenido un hombre por asesinar y enterrar a su pareja.* **El País, 10 gener 2013**
- *El cadàver d'una dona que va desaparèixer al juliol és trobat a Montjuïc.* **El Periódico de Catalunya, 10 gener 2013**
- *Un detenido tras hallar un cadáver en Montjuïc.* **El Mundo, 10 gener 2013**
- *Prisión para un hombre por agresión sexual a su mujer,* **El País, 14 gener 2013**
- *Condenan a un abogado de Girona por agresión.* **El Mundo, 18 gener 2013**
- *Juicio a un hombre por disparar a su mujer y forzarla a prostituirse.* **El País, 21 gener 2013**
- *Detenido un hombre acusado de degollar a su pareja.* **El País, 21 gener 2013**
- *El presunto asesino de su novia en Madrid declarará ante el juez.* **La Vanguardia, 22 gener 2013**
- *Trobat el cadàver d'una dona en una bossa d'escombraries a Sants.* **El Periódico de Catalunya, 2 setembre 2013**
- *Detingut el presumpte assassí de la dona trobada en una bossa.* **El Periódico de Catalunya, 3 setembre 2013**
- *Investiguen la mort a Sants d'una dona esquarterada.* **El Punt/Avui, 2 setembre 2013**

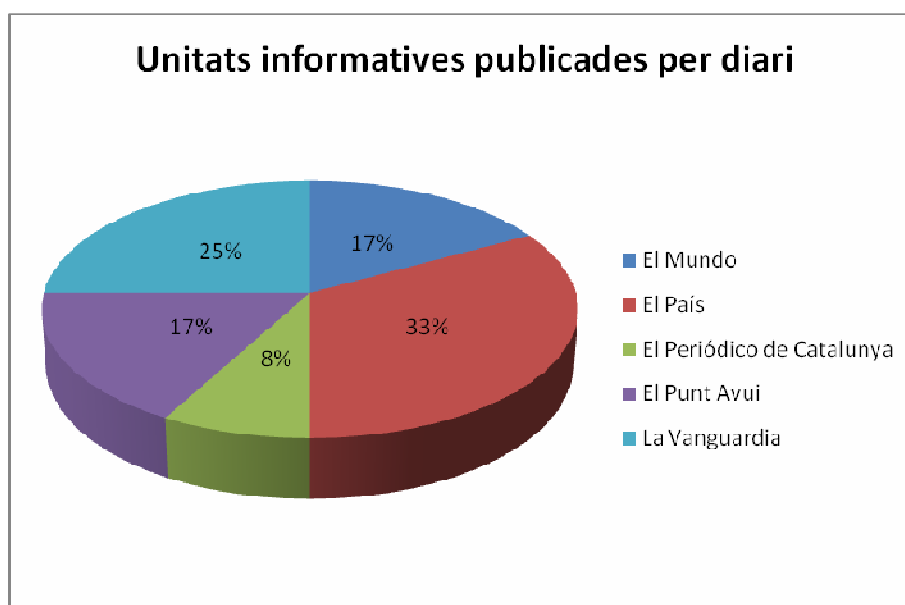
- *Investigan el hallazgo del cadáver descuartizado de una mujer en Sants. **El Mundo, 2 setembre 2013***
- *Un detingut pel cadàver trobat en una bossa a Sants. **El Punt/Avui, 3 setembre 2013***
- *Detenido el presunto asesino de una mujer en el barrio de Sants. **El País, 3 setembre 2013***
- *Un detenido por la muerte de una mujer en Sants. **El Mundo, 3 setembre 2013***
- *Juzgada una mujer por tratar de matar a su marido con unos sicarios. **El País, 16 setembre 2013***
- *Detenido el presunto asesino de su mujer e hijo. **El Mundo, 24 setembre 2013***
- *Carcaño cambia de cárcel tras acceder al segundo grado. **El Mundo, 27 setembre 2013***

El tractament informatiu de la commemoració del 25 de novembre, Dia Internacional per a l'eradicació de la Violència Masclista

El dia 25 de novembre és el Dia Internacional per a l'eradicació de la Violència Masclista. Els mitjans preparen articles especials per commemorar aquesta diada reivindicativa.

En els 5 diaris analitzats (*El Mundo*, *El País*, *El Periódico de Catalunya*, *El Punt / Avui* i *La Vanguardia*) s'han trobat 14 unitats informatives. Ara bé, dues d'elles publicades a *La Vanguardia* fan referència a un cas d'agressió que es va produir per aquelles dates, per tant podem afirmar que es van publicar 12 unitats informatives temàtiques al voltant d'aquesta diada.

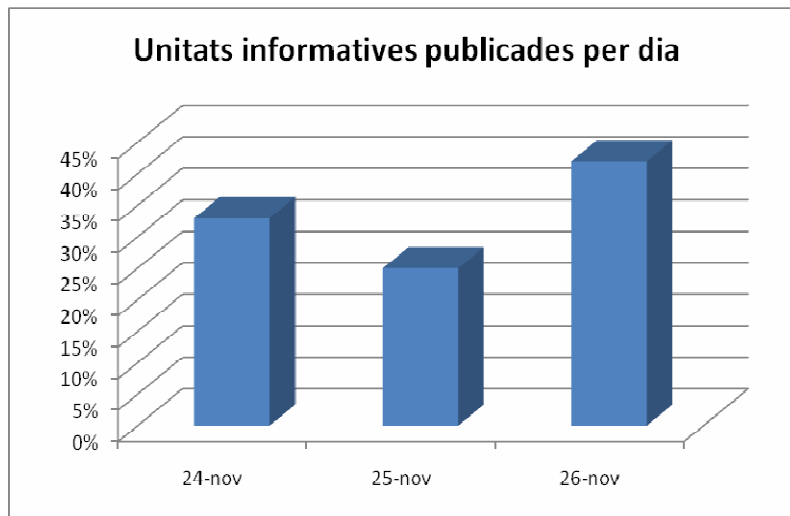
Gràfic 22

La Vanguardia amb un 25% i *El País*, amb un 33% són els dos mitjans d'informació que més espai han dedicat a aquesta commemoració.

Les 12 unitats informatives es van publicar entre els dies 24 i 26 de novembre. *El Periódico de Catalunya* només va publicar una informació el mateix dia de la Diada i que consisteix en un article d'opinió de l'advocada María José Varela.

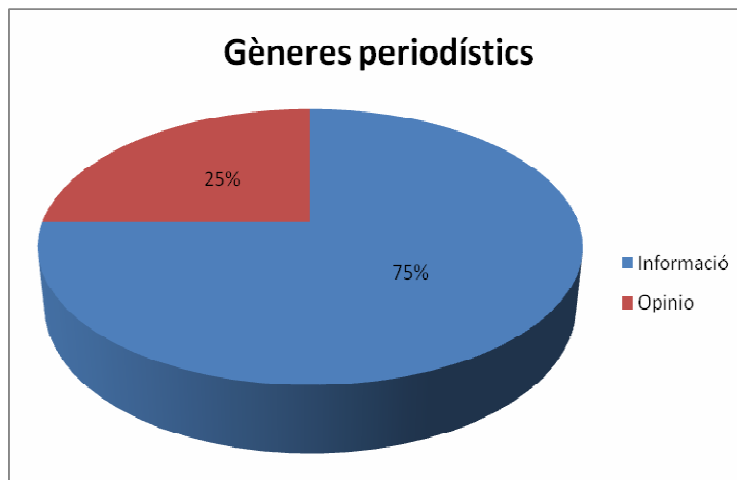
Gràfic 23

Curiosament el mateix dia de la diada va ser quan menys notícies es publiquen, el 25%.

GÈNERES

Gràfic 24

L'Opinió

Com hem vist el 25% dels articles són d'opinió. En l'anàlisi continuada que realitzem el percentatge d'opinió acostuma a ser inferior al 10%. Per tant podem dir, que els mitjans aprofitem la diada per manifestar, o bé la línia editorial del diari, o bé l'opinió d'algun expert o experta.

Dels 5 diaris analitzats, tres han publicat un article d'opinió: *El Periódico de Catalunya*, *El País*, i *La Vanguardia*. Aquest darrer va publicar una editorial sobre el tema, mentre que

els altres dos, *El Periódico de Catalunya* i *El País* van optar per demanar l'opinió d'una experta.

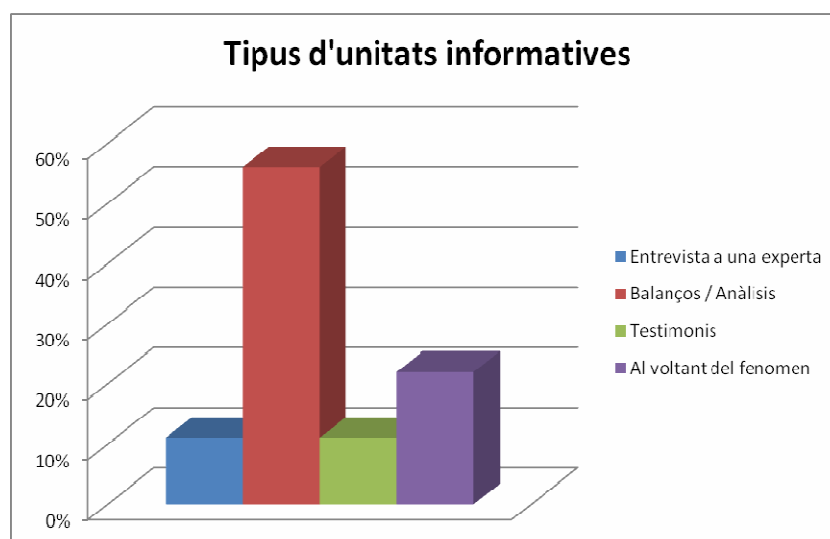
D'altra banda, el 67% dels articles d'opinió tenen una extensió de màxim una columna mentre que l'article del *Periódico de Catalunya* té una extensió de més de mitja plana. A més, aquest darrer és l'únic que ve acompanyat per la fotografia de la persona que escriu l'article.

La Informació

Les unitats d'anàlisi purament informatives representen el 75% de la mostra.

Es poden englobar en les següents categories:

Gràfic 25

El 56% de les informacions corresponen a reportatges d'anàlisi i sensibilització i recullen l'estat de la qüestió: nombre de denúncies, d'ordres d'allunyament, recompte d'agressions i víctimes mortals...

També cal esmentar l'entrevista de *El Mundo* a Immaculada Montalban, presidenta de l'Observatorio contra la Violencia de Género del Consejo General del Poder Judicial (CGPJ)

Les notícies de Al voltant del fenomen tracten sobre el posicionament de l'església i mesures imposades a altres països com ara el Regne Unit.

Respecte a l'extensió de les informacions, veiem clarament que s'abandona el format més emprat normalment, el màxim una columna. Així, el 44% de les informacions ocupen una mitja plana i el 56% pràcticament una plana o més. Això ve definit pel fet que els temes que tracten són reportatges amb profunditat. I reforça la idea que sempre resaltem en

l'informe anual que les notícies sobre agressions és millor donar-les breument que no donar molta informació no contrastada i poder caure en el groguisme. Idea, que els mitjans ja apliquen, per norma general.

Respecte a les fotografies, cal dir que donat el format emprat i l'espai dedicat, gairebé totes les unitats informatives, el 78%, les utilitzen. Exceptuant la foto de la persona entrevistada, la resta les hem considerat fotos de recurs: actes reivindicatius; accions de protesta; o, campanyes de sensibilització.

En canvi només l'11% de les informacions fan servir infografia.

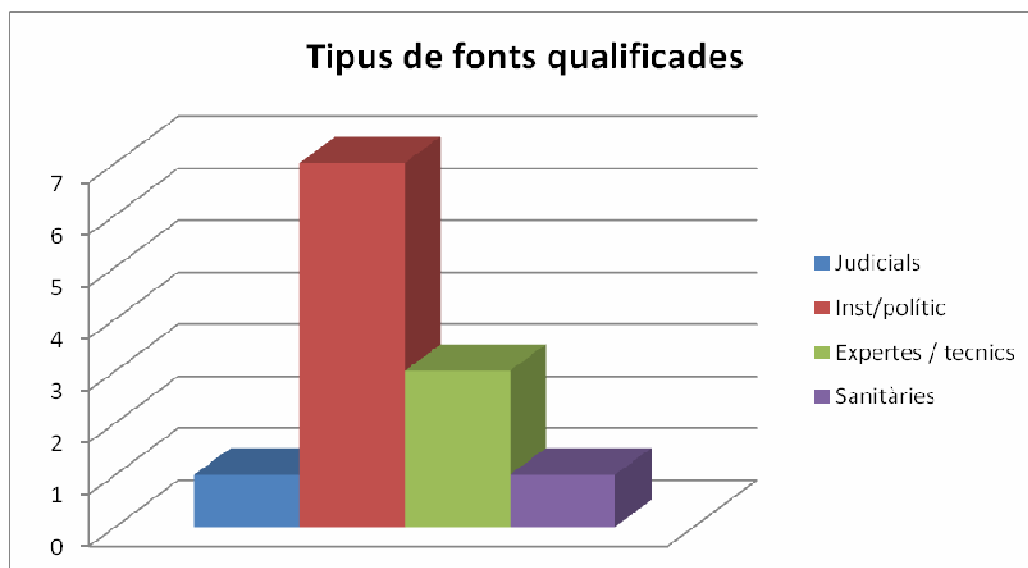
Les fonts

El 78% de les unitats informatives utilitzen només fonts qualificades i el 22% restant utilitzen fonts qualificades i no qualificades. Ara bé, si no considerem el periodista com a font informativa la situació varia una mica. Així, el 67% utilitzaria només fonts no qualificades; l'11% utilitzaria fonts qualificades i fonts no qualificades; l'11% utilitzaria fonts no qualificades; i, l'11% no utilitzaria cap font.

Les fonts no qualificades són testimonis: una dona que ha superat una situació de violència i la filla d'una víctima mortal que explica la seva experiència.

Les fonts qualificades, sense comptar al periodista, les agrupem de la següent manera,

Gràfic 26

És destacable la reiteració per diversos mitjans de la mateixa font. Així, Inmaculada Montalban, del CGPJ, publica un article d'opinió a *La Vanguardia* i té una entrevista a *El Mundo*. De la mateixa manera, sempre que s'utilitza el recurs d'una persona experta,

aquesta acostuma a ser Miguel Lorente, exdelegat del govern central per a la Violència de Gènere i es parla amb Alba Alfageme, coordinadora de la Unitat de Suport a les Víctimes dels Mossos d'Esquadra. Aixó dóna fe de la importància de la feina dels Gabinetes de Comunicació de les Institucions.

Titulars

En aquesta anàlisi sobre el tractament informatiu de la commemoració del 25 de Novembre, hem agrupat els titulars en dos blocs,

1.- Sensibilització o balanç; titulars informatius amb dades i reflexions emanades essencialment de fonts institucionals, judicials, o policials. Articles d'opinió.

- *Ojos cerrados ante los malos tratos.* **El País, 24 novembre 2013**
- *El discurso político es la clave.* **El País, 24 novembre 2013**
- *“Si mi padre no hubiera tenido el arma, ella quizás habría escapado”.* **El País, 24 novembre 2013**
- *Les denúncies de violència masclista baixen un 7%.* **La Vanguardia, 24 novembre 2013**
- *Ai, ai, ai... Catalunya registra el menor percentatge d'ordres de protecció a les víctimes de violència masclista.* **El Periódico de Catalunya, 25 novembre 2013**
- *Baixa en picat el nombre de víctimes de violència masclista.* **El Punt/Avui, 25 novembre 2013**
- *Entrevista a Immaculada Montalbán: "Temo que la violencia de género desaparezca de la agenda política".* **El Mundo, 25 novembre 2013**
- *Pel final de la violència contra la dona.* **La Vanguardia, 26 novembre 2013**
- *Auscultando la violencia de género.* **El Mundo, 26 novembre 2013**
- *Las británicas podrán conocer el historial violento de sus parejas.* **El País, 26 novembre 2013**
- *La diòcesi de Granada no retirarà el llibre ‘Cásate y sé sumisa’ tot i la petició de Mato.* **La Vanguardia, 26 novembre 2013**
- *Com va poder matar-la si l'havia denunciat 11 vegades?.* **La Vanguardia, 26 novembre 2013**
- *Tots contra la violència masclista.* **El Punt/Avui, 26 novembre 2013**

2.- Descripció del fet ocorregut i la localitat: mort o agressió. Manifestacions contra la violència masclista

- *Un altre assassinat, ahir a cops. La Vanguardia, 24 novembre 2013*

El tractament informatiu d'un cas de gran impacte mediàtic: l'Alba, la noia de Tàrrrega morta a mans de la seva ex parella

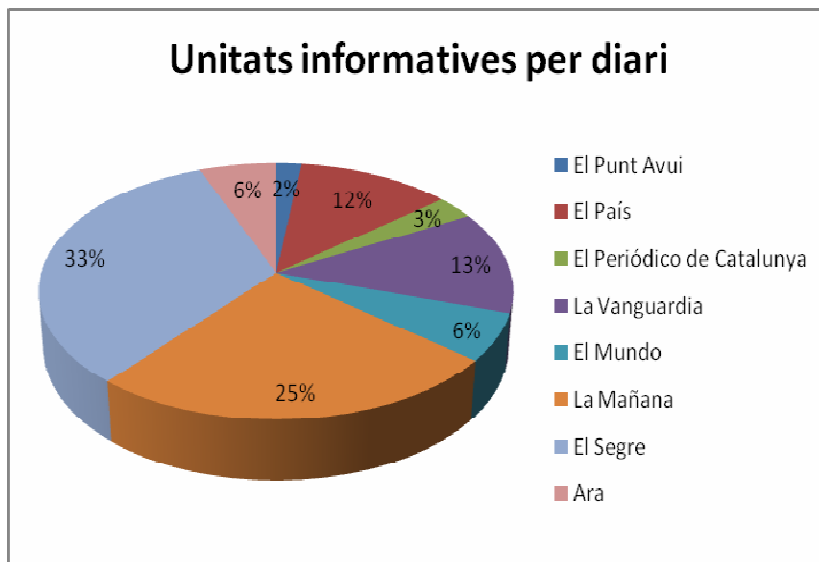
La primera quinzena d'octubre es va produir un cas de violència masclista que, per les seves característiques, va tenir una gran repercussió mediàtica: una adolescent de 14 anys, veïna de Tàrrrega (Lleida) va ser assassinada per la seva ex parella amb la qual havia conviscut.

El comportament dels diaris, davant una informació com aquesta, es manté en la mateixa línia a l'hora d'informar o varia? Aquesta és la pregunta que intentem respondre amb aquesta anàlisi de cas.

Hem analitzat, els mateixos 5 diaris de l'anàlisi continuada (*El Mundo, El País, El Periódico de Catalunya, El Punt/Avui i La Vanguardia*) més l'ARA i 2 capçaleres de proximitat: *El Segre* i *La Mañana*. Un total de 8 mitjans en format paper.

Hem trobat 52 unitats informatives que fan referència a aquest cas publicades al llarg dels 6 dies, entre el 8 i el 13 d'octubre de 2013. Això fa una mitjana de 6'5 notícies per diari.

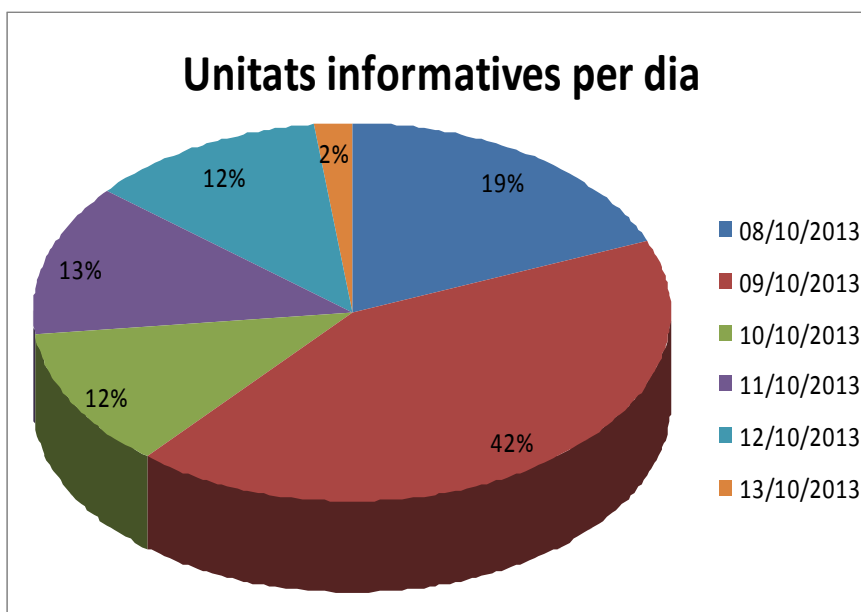
Gràfic 27

El primer que observem és que els mitjans de proximitat, els que geogràficament són més propers als fets són els que més informacions publiquen: publiquen una mitjana d'entre 2 i 3 informacions diàries referents al cas.

El 8 d'octubre és quan té l'assassinat i fins el 13 es publiquen informacions directament relacionades amb ell. Observem el comportament dels diaris durant aquests dies.

Gràfic 28

La durada al llarg dels dies d'aquest fet en els mitjans es deu sobretot als diaris, fins el punt que el dia 13 d'octubre encara el diari *El Segre* publica una informació referida al cas.

Opinió

De les 52 unitats informatives analitzades, 5, és a dir, un 10% són articles d'opinió.

El 60% de tots els articles d'opinió són editorials i la resta, 40%, articles de persones expertes o columnistes. Les editorials les publiquen *La Mañana* i *La Vanguardia* el dia 10/10/2013, i *El Segre* un dia abans, el 09/10. Els articles d'opinió el signen Miquel Molina a *La Vanguardia* i Joan Cal a *El Segre*. Tots dos publicats el dia 9 d'octubre 2013.

Així, el diari *El Segre* i *La Vanguardia* publiquen cadascun el 40% dels articles d'opinió; i *La Mañana*, el 20%. Tots els articles es van publicar entre dos dies: el 9 d'octubre 2013 el 40%; i el 10 d'octubre 2013 el 60%.

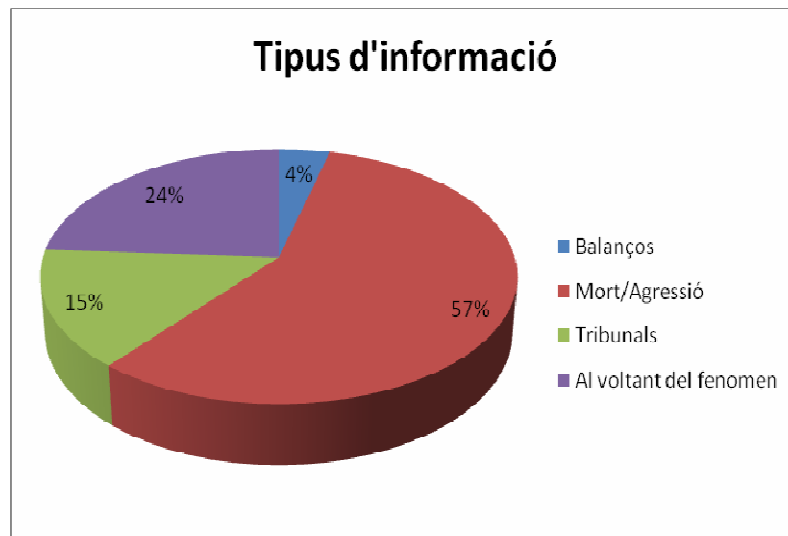
La informació

El 90% de les unitats informatives analitzades són informacions purament informatives. D'aquestes el 17% es destaquen en portada. Els diaris *El Segre* i *La Mañana*, amb el 37'5% de les portades cadascun, són els diaris que durant més dies porten diferents aspectes d'aquest cas a la primera plana. Els segueixen *La Vanguardia*, amb un 12'5% i l'*ARA* també amb el 12'5%.

D'altra banda, el 59% de les informacions publicades en els 8 diaris analitzats tenen una extensió de com a màxim una columna; el 26% de les unitats informatives ocupen una plana sencera o fins i tot més; i, el 10% de les notícies tenen una extensió no superior a la mitja plana.

Observem quin tipus d'informacions es publiquen:

Gràfic 29

El 57% de les unitats informatives s'ocupen del cas concret de violència i de les circumstàncies en què es va donar; el 15% se centra en la detenció i en les conseqüències que aquest fet està tenint per l'agressor; i el 24% de les informacions englobades en el tipus Al voltant del fenomen fa referència sobretot a les manifestacions de dol i de rebuig que van tenir lloc durant aquells dies al municipi.

Només trobem un 4% d'informacions del tipus balanços. Aquestes són notícies que intenten ser una mica més reflexives i emmarquen aquest fet en un context més ampli. Són notícies com les publicades per *El País* el dia 9 d'octubre 2013: *Más casos entre adolescentes*; o, per *La Vanguardia* aquest mateix dia: *El 13% dels menors de 20 anys reconeixen que són maltractadors*.

L'ús de fotografies

El 74% d'unitats informatives analitzades van acompanyades de fotografies, per tant només un 26% de les informacions no venen acompanyades de fotos. Aquests percentatges, acostumen a donar-se en l'anàlisi continuada però a l'inrevés: normalment les notícies amb fotografies acostumen a ser una quarta part del total.

Les fotografies publicades que acompanyen a les informacions són sobretot de tres tipus: manifestacions de rebuig (actes de protesta, són les que podríem considerar de recurs) fotos de dol (del funeral, amigues i amics de la víctima plorant...); de l'acusat ja sigui en fotos d'arxiu o quan era conduït pels Mossos esposat i una ambulància que assisteix la mare del detingut.

Cal destacar la fotografia publicada pel diari *El Segre* el 8 d'octubre 2013, la qual recull el moment en què els serveis sanitaris i la policia s'emporten el cadàver de la víctima. Una foto que considerem una mala praxis, que fa uns anys era habitual veure-la publicada però que actualment han desaparegut de les informacions.

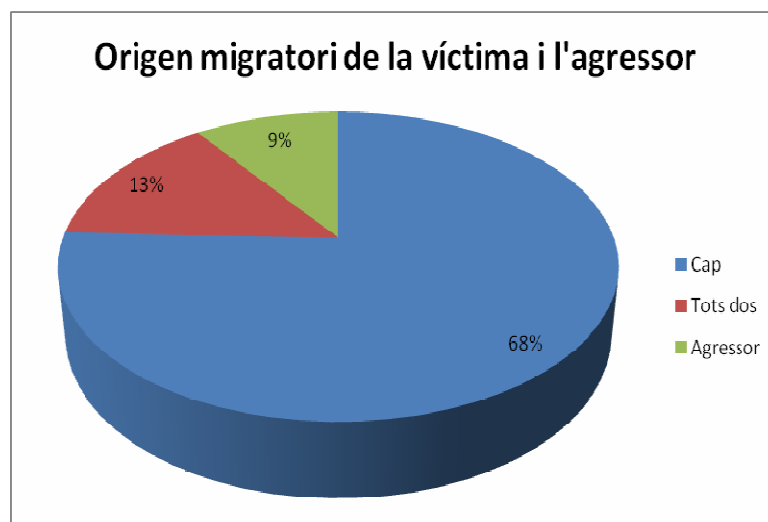
També s'han publicat diverses fotos d'arxiu tant de l'acusat com de la víctima i, fins i tot, fotos en què se'ls veia tots dos junts quan eren parella.

I una curiositat que va íntimament relacionada amb la precarietat: molts mitjans han publicat les mateixes fotos de l'agència EFE, algunes amb les cares dels joves pixelades (*El Mundo*) i altres sense pixelar.

L'origen migratori de la víctima i de l'agressor

Observem el gràfic

Gràfic 30

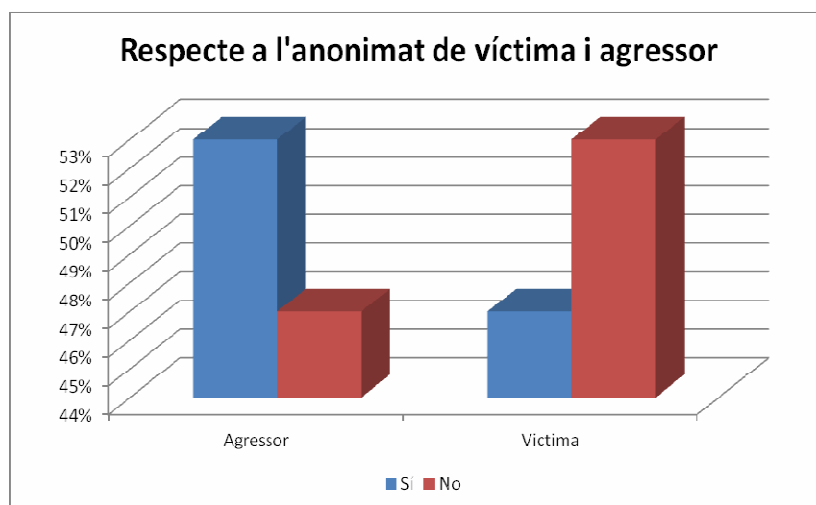
D'aquest fet, el primer que recordem és que ella era una jove catalana, neboda d'un regidor de Ciutadilla, que la seva família tenien una companyia de taxi i abans havien tingut una botiga de roba, que els seus pares estaven separats i que el seu avi era professor d'institut mentre que ell era d'origen dominicà, que pertanyia a la Banda dels Trinitarios i que segons la seva mare es medicava i tenia trastorns psiquiàtrics. Per aquest

motiu l'explicació dels resultats que presenta aquest gràfic: el 68% de les informacions no fan referència a seva nacionalitat cal trobar-la en els tipus d'informacions elaboradores sobretot pels dos mitjans de proximitat: gran desplegament de fotografies i poc text. No hi ha cap diari dels analitzats que no hagin fet cap menció a l'origen nacional o estranger del dos protagonistes: víctima i acusat. I si tenim en compte, per exemple, que diaris, com El Segre o La Mañana van arribar a publicar en un dia 4 o 5 notícies al voltant d'aquest cas, només en una d'elles es destaca l'origen perquè la resta ja queden contextualitzades. Una quarta part de les informacions se centra en las manifestacions de dol o de rebuig, aquelles que hem anomenat Al voltant del fenomen, en les quals ja no es parla directament de l'agressió ni de la víctima ni l'acusat sinó de l'entorn i del dolor dels amics.

D'altra banda, la nacionalitat de la víctima surt en un 50% en el cos de la notícia, un 33% en un destacat; i un 17% en un subtítol. Mentre que la nacionalitat de l'agressor surt un 80% en el cos de la notícia; un 13% en un destacat i un 7% en el subtítol.

L'anonimat de la víctima i de l'agressor

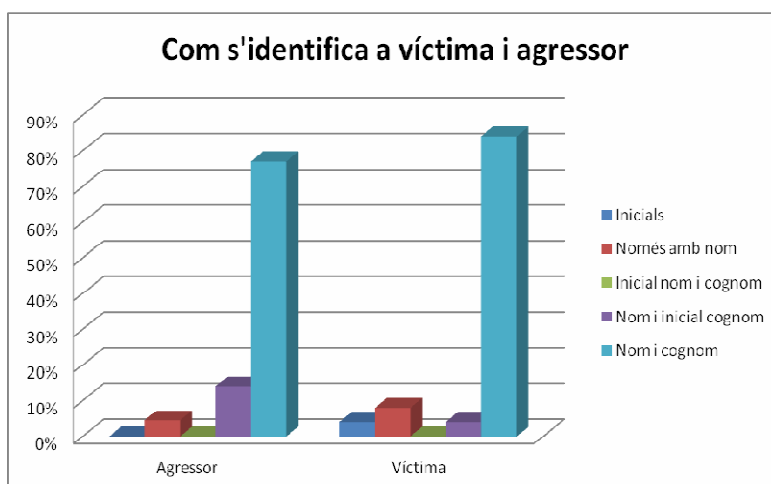
Gràfic 31

Aquí ens trobem en un supòsit semblant a l'anterior ja que quan un mitjà dedica 5 notícies un mateix dia i al mateix fet només cal contextualitzar i donar noms una vegada. Ara bé, les diferències són mínimes així que podríem dir que la meitat de les informacions revelen qui és qui i l'altra meitat no. Aquest percentatges d'identificació superen entre 20 i 25 punts percentuals als resultats que acostumen a donar les anàlisi continuades.

D'altra banda el 30% de les informacions destacaven l'edat de la víctima i el 34%, l'edat de l'agressor.

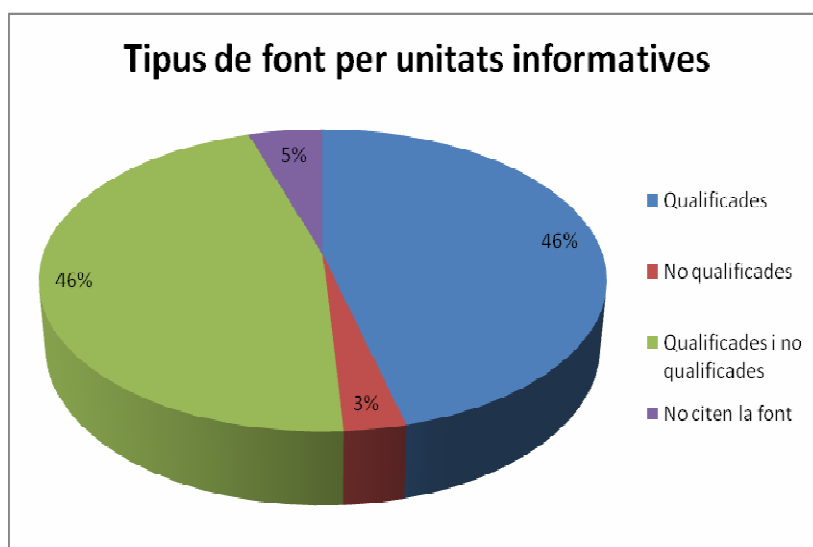
Gràfic 32

El 77% de les informacions en els quals s'identifica a l'agressor es fa amb nom i cognom. En el cas de la víctima, el 84%.

Les fonts

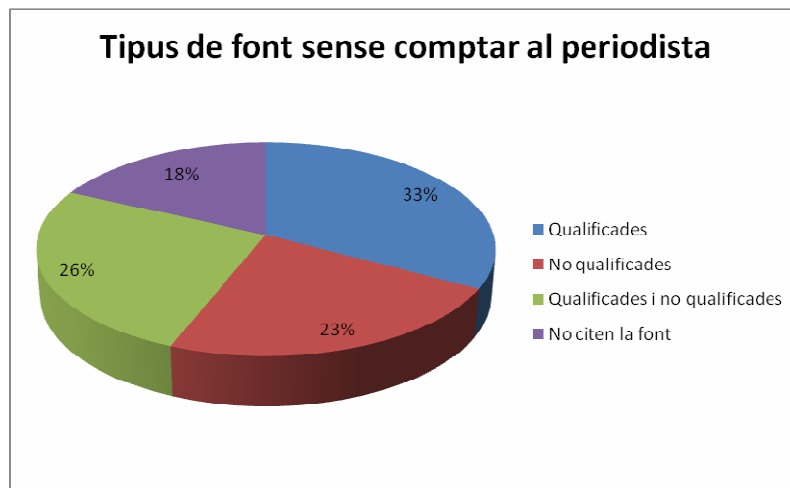
Gràfic 33

El 5% de les notícies no utilitzen cap font. En aquesta dada s'inclou al propi periodista que signa la informació com a font, ja que ens explica les coses tal i com les ha vist / viscut / investigat.

Ara bé, si al periodista no el comptem com a font, el percentatge de notícies que no utilitzen cap font augmenta fins al 18%. De la mateixa manera, les informacions que només utilitzen fonts no qualificades també augmenta fins al 23%. Aquests percentatges dupliquen i tripliquen els resultats que acostumen a donar les anàlisi continuades.

Gràfic 34

Un 23% d'informacions fan ús exclusiu de fonts no qualificades, familiars, amics i amigues de la víctima i l'agressor, veïns... considerem que aquest és un percentatge molt elevat.

Les fonts qualificades més emprades sense comptar al periodista són les institucionals i els advocats.

El Lèxic

Frases, expressions, conceptes o orientació de les notícies que exposem a continuació són una mostra de com en aquest cas es desprèn una dosi important de sensacionalisme:

Detalls de l'agressió i de que la parella havia tallat la relació. Va matar la seva exnòvia amb: "10 cuchilladas en cuello y torax". "Esgarrifós crim entre adolescents". "Mort brutal a ganivetades". L'escenari del crim parlava per si sol: "En aquest cas hi va haver molt acarnissament". "Crim passional; Desplegament d'imatges del funeral i de la gent assistent; Crònica de l'enterrament. Frases pronunciades pel capellà;

Declaracions de l'avi de la víctima sobre la relació complicada i com els pares no la veien bé; Relació "molt conflictiva"

Sobre la víctima: L'Alba feia tercer d'ESO en un ens de suport a nens i joves amb risc d'exclusió social. En moltes notícies de *El Segre* i *La Mañana* a la víctima se la definia com "la niña". La víctima havia dit a l'avi: "Avi, ja he trencat aquesta relació".

Sobre l'agressor: "L'autor de l'homicidi era conegut pels Mossos, implicat en aldarulls i un germà a la presó per una agressió". Declaracions d'unes amigues: "ell era molt gelós i s'enfadava quan ella no feia el que ell volia". El germà de l'agressor: condemnat per una agressió a un jove la nit de cap d'any 2012.

Titulars

1.- Sensibilització o balanç; titulars informatius amb dades i reflexions emanades essencialment de fonts institucionals, judicials, o policials. Articles d'opinió.

- *El escarnio de la violencia machista.* **La Mañana, 10 d'octubre de 2013**
- *El segundo caso de violencia de género en una semana.* **La Mañana, 8 d'octubre 2013**
- *Tàrrega dice ¡basta!.* **El Segre, 9 d'octubre 2013**
- *Crímenes sin edad.* **El Segre, 9 d'octubre 2013**
- *Una lacra que no se acaba.* **El Segre, 9 d'octubre 2013**
- *Más casos entre adolescentes.* **El País, 9 d'octubre 2013**
- *Asesinadores de WhatsApp.* **La Vanguardia, 9 d'octubre 2013**
- *El crim de Tàrrega.* **La Vanguardia, 10 d'octubre 2013**
- *Casi 200 menores leridanas protegidas.* **El Segre, 9 d'octubre 2013**
- *Los hombres, más indiferentes con esta lacra.* **El Segre, 10 d'octubre 2013**
- *L'Alba, la víctima més jove de la violència masclista.* **La Vanguardia, 9 d'octubre 2013**
- *Amor precoç mortal.* **La Vanguardia, 9 d'octubre 2013**
- *El 13% dels menors de 20 anys reconeixen que són maltractadors.* **La Vanguardia, 9 d'octubre 2013**

2.- Descripció del fet ocorregut i la localitat: mort o agressió. Manifestacions contra la violència masclista

- *La brutal muerte de la joven Alba conmociona Tàrrega.* **La Mañana, 9 d'octubre 2013**
- *Dolor en Tàrrega por la víctima més jove de violencia machista.* **La Mañana, 9 d'octubre 2013**
- *Una relación vista con recelo por las familias.* **La Mañana, 9 d'octubre 2013**
- *Tàrrega da un emotivo y multitudinario adiós a la adolescente asesinada.* **La Mañana, 11 d'octubre 2013**

- *Multitudinario adiós a la menor de 14 años asesinada en Tàrrega.* **La Mañana, 11 d'octubre 2013**
- *Lleida condena el crimen con un minuto de silencio.* **La Mañana, 12 d'octubre 2013**
- *Clamor en Tàrrega contra la violencia machista tras el asesinato de la niña.* **El Segre, 9 d'octubre 2013**
- *Tàrrega exige un castigo ejemplar del terrorismo machista tras el asesinato de Alba.* **El Segre, 10 d'octubre 2013**
- *El funeral por Alba se convierte en un clamor contra el terrorismo machista en Tàrrega.* **El Segre, 12 d'octubre 2013**
- *Lleida recuerda a la niña con un minuto de silencio.* **El Segre, 12 d'octubre 2013**
- *Los padres de Alba, en la cadena humana de Guissona.* **El Segre, 13 d'octubre 2013**
- *La joven asesinada en Tàrrega rompió con su novio hace 15 días.* **El País, 9 d'octubre 2013**
- *La madre del agresor de Tàrrega asegura que su hijo tiene problemas psiquiátricos.* **El País, 10 d'octubre 2013**
- *Despedida a la joven de Tàrrega.* **El País, 12 d'octubre 2013**
- *La noia assassinada per l'exnòvio el va rebutjar.* **El Periódico de Catalunya, 9 d'octubre 2013**
- *La menor de Tàrrega va ser víctima d'un crim brutal amb dosi de bogeria.* **La Vanguardia, 10 d'octubre 2013**
- *Conmoción en Tàrrega por la muerte de la menor a manos de su ex novio.* **El Mundo, 9 d'octubre 2013**
- *Consternació per l'Alba.* **ARA, 9 d'octubre 2013**
- *L'assassinat de la noia de 14 anys consterna Tàrrega.* **ARA, 9 d'octubre 2013**

3.- L'agresor, el protagonista del titular

- *Un joven mata con un cuchillo a una menor de 14 años en Tàrrega.* **La Mañana, 8 d'octubre 2013**

- *Un joven de 18 años mata a su exnovia, de solo 14, en Tàrrega. El Segre, 8 d'octubre 2013*
- *Una relación complicada en la que el agresor vivió un año con Alba. El Segre, 9 d'octubre 2013*
- *El asesino asestó unas diez cuchilladas en el cuello y tórax de la víctima. El Segre, 9 d'octubre 2013*
- *Un joven de 18 años mata a una chica de 14 en Tàrrega y se entrega a los Mossos. El País, 8 d'octubre 2013*
- *Un jove de 18 anys mata una noia de 14 a Tàrrega. El Periódico de Catalunya, 8 d'octubre 2013*
- *Un noi mata la seva nòvia de 14 anys a Tàrrega. ARA, 8 d'octubre 2013*

4.- Titulars relacionats amb procediments policials, detencions i judicis. Seguiment del cas.

- *Detenido por matar a una menor de 14 años en Tàrrega. La Mañana, 8 d'octubre 2013*
- *Prisión para el acusado de matar a su ex de 14 años en Tàrrega. La Mañana, 11 d'octubre 2013*
- *A la cárcel por asesinar a Alba con un machete de buceo. El Segre, 11 d'octubre 2013*
- *Prisión para el detenido por el asesinato machista de Tàrrega, increpado en el juzgado. El Segre, 11 d'octubre 2013*
- *Prisión para el joven acusado de matar a su exnovia en Tàrrega. El País, 11 d'octubre 2013*
- *Detienen un jove de 18 anys per matar la seva nòvia, de 14. La Vanguardia, 8 d'octubre 2013*
- *Detienen a un joven por la muerte de una menor en Tàrrega. El Mundo, 8 d'octubre 2013*
- *Prisión para el acusado del crimen de Tàrrega. El Mundo, 11 d'octubre 2013*
- *Presó per la mort de la noia de Tàrrega. El Punt/Avui, 11 d'octubre 2013*

5. CONCLUSIONS

De la lectura dels resultats dels diferents gràfics i titulars de l'anàlisi continuada sobre **l'impacte de les Recomanacions sobre el Tractament de la Violència Masclista als Mitjans de Comunicació i de les informacions del 25 de novembre, destaquem els següents aspectes qualitatius,**

- **Extensió.** Pel que fa a l'extensió de les informacions s'aprecia de forma clara, un any més, una tendència a fer servir els breus: la gran majoria d'informacions sobre violència masclista publicades durant l'any 2013, el 69%, no han superat una columna del diari. Les unitats informatives de més d'una plana representen el 10%. Els darrers dos anys, 2011 i 2012, presenten uns resultats similars i una mateixa tendència informativa. En canvi en les informacions publicades amb motiu del 25 de novembre veiem clarament que s'abandona el format més emprat normalment, el màxim una columna. Així, el 44% de les informacions ocupen una mitja plana i el 56% pràcticament una plana o més. Això ve definit pel fet que els temes que tracten són reportatges amb profunditat. I reforça la idea que sempre resaltem en l'informe anual que les notícies sobre agressions és millor donar-les breument que no donar molta informació no contrastada i poder caure en el groguisme.
- **Gèneres.** En quant als gèneres, el purament informatiu se situa al voltant del 95%, l'opinió no supera el 5%. En tots els anys analitzats (2006 – 2012), aquesta proporció s'ha mantingut malgrat que aquest any 2013 es registra un descens en més de 4 punts percentuals de l'opinió a favor de les notícies purament informatives que superen el 95%. En canvi en les informacions publicades al voltant del 25 de Novembre, el 25% dels articles són d'opinió. Per tant podem dir, que els mitjans aprofitem la diada per manifestar, o bé la línia editorial del diari, o bé l'opinió d'algun expert o experta.
- **Tipus.** El tipus d'informacions que es publiquen sobre violència masclista acostumen a ser, com ja hem esmenat, notícies breus. El nombre de notícies sobre les agressions són les majoritàries on simplement s'explica el fet, el protagonisme de l'agressor i el seu desenllaç. Es mantenen estables amb lleugeres variacions les informacions sobre Tribunals i balanços mentre que baixen fortament les informacions agrupades en els dos apartats de Al voltant del fenomen i el d'Altres. En canvi en les informacions del 25 de Novembre, el 56% corresponen a

reportatges d'anàlisi i sensibilització i recullen l'estat de la qüestió: nombre de denúncies, d'ordres d'allunyament, recompte d'agressions i víctimes mortals...

- **Dades víctima i agressor.** De les informacions susceptibles de recollir dades sobre la víctima i l'agressor, el 47% no fan cap tipus de menció a antecedents del cas, com per exemple el fet que la víctima hagi denunciat o si l'agressor tenia una ordre d'allunyament. Per tant, un 53% informen del fet de si les dones mortes per violència masclista ja havien o no denunciat o actuat judicialment contra els seus agressors; o bé si aquests ja havien estat denunciats per altres dones o jutjats per un altre cas de violència masclista. Només, el 20% de les informacions no donen cap tipus d'informació sobre què ha passat amb l'agressor. Un percentatge que considerem "normal" ja que no sempre el periodista disposa d'aquesta dada en el moment precís en què ha de redactar la notícia.
- **El fet migratori.** Gairebé el 48% de les informacions no fa cap referència a l'origen nacional/ètnic ni de la víctima ni de l'agressor. És a dir, prop de la meitat de les informacions susceptibles d'incloure aquestes dades, la incorporen i l'altra meitat, no. El 2011 les notícies que no portaven cap referència a l'origen eren d'un 64% baixant fins al 51 el 2012.
- **Identificació de la víctima i de l'agressor.** Al llarg dels 8 anys de l'anàlisi predominen les notícies que no donen informació de l'origen nacional/ètnic ni de la víctima ni de l'agressor, amb creixement destacable l'any 2011. En els resultats de l'anàlisi d'enguany, observem un canvi de tendència en la línia de **destacar més l'origen estranger sobretot de l'agressor, però també de la víctima**. En canvi disminueixen de manera considerable les informacions de la nacionalitat de la víctima si és espanyola. Aquest repunt en aquesta dada pot ser provocat perquè des dels gabinets de comunicació de les forces de seguretat o dels jutjats ofereixen aquesta informació als mitjans i aquests la publiquen.
- **Anonimat de la víctima i de l'agressor.** El 23% de les víctimes i el 38% dels agressors apareixen esmentats amb alguna dada com el nom i cognoms, nom, inicials o fins i tot amb l'adreça on vivien. El 2013 s'aprecia un canvi de tendència. Així mentre el 2011 els agressors eren identificats majoritàriament amb nom i cognom, el 2013 ha passat a identificar-los només amb el nom i la inicial del cognom. En canvi pel que fa a la víctima el 2011 predominava la identificació només amb el nom i el 2013 s'han equilibrat els diferents sistemes però amb un

lleu repunt de les notícies en què la víctima es citada amb el nom i la inicial del cognom.

- **Fotografies.** El 74%, no van acompanyades de cap fotografia. Aquest fet s'explica pel predomini de les notícies d'extensió breu que no permeten incorporar cap imatge. Donat que les fotografies acompanyen notícies sobre balanços, manifestacions de rebuig de la violència, etc., aquestes s'agrupen en els tres blocs de manifestacions de rebuig a la violència masclista i de l'apartat Altres que inclou imatges de recurs, persones expertes i també dels agressors/detinguts/acusats i de dones que han patit situacions de violència.
- **Les fonts informatives.** Per a l'elaboració de cada notícia s'ha utilitzat una mitjana d'1'7 fonts qualificades. La utilització de només fonts no qualificades baixa fins el 5% si bé un 24% de notícies utilitzen tant fonts qualificades com no qualificades. El 34% utilitzen només una font. En un 62% de les informacions elaborades només amb una font, aquesta única font és el propi periodista; i, en un 15% la font és una agència de notícies o un altre mitjà. Per tant no arriba al 60% les unitats informatives que utilitzen fonts qualificades que no siguin ni el propi periodista o una agència de notícies. Aquesta dada va íntimament relacionada amb l'extensió de les informacions: el 69%, no han superat una columna del diari i per tant s'han publicat en format breu. Aquest fet condiciona enormement la utilització i el contrast de les fonts. Al llarg dels 8 anys de l'anàlisi veiem com hi ha molt poques variacions pel que fa al tipus de font informativa citada amb un clar predomini de les fonts qualificades. Una dada positiva pot ser el baix nivell de utilització de fonts no qualificades que només van registrar una alça el 2008 i des de llavors s'han mantingut en la franja baixa.
- **Fonts qualificades.** Dins les fonts qualificades, hi ha un clar predomini del periodista com a única font informativa amb un 36%, dada que hem incorporat aquest any en la recerca. Li segueixen les institucionals, polítiques i els Cossos de Seguretat. Les associacions i/o persones expertes junt amb les judicials es troben en el percentatge més baix: el 7%. Cal destacar la davallada de les fonts institucionals i l'increment de les provinents dels gabinets de premsa dels Cossos de Seguretat. El 2013 baixen les associacions i/o persones expertes, degut sobretot a l'extensió de les informacions que en la seva majoria tenen un format breu. Tal i com ja dèiem l'any 2012, cal incrementar l'ús de fonts expertes i/o

d'associacions per donar més contingut a les informacions sobretot en les referides a balanços i reportatges en positiu. En les informacions publicades amb motiu del 25 de novembre, es destacable també l'alt percentatge d'utilització de fonts qualificades: un 78% i la reiteració per diversos mitjans de la mateixa font institucional. Aixó dóna fe de la importància de la feina dels Gabinetes de Comunicació de les Institucions.

- Pel que fa als **titulars** observem que mentre que en el cos de les informacions predominen clarament les que informen sobre el fet ocorregut d'una dona morta o agredida per violència masclista, els titulars purament informatius de descripció del fet ocorregut deixen pas als que informen sobre **procediments policials, detencions i judicis**, (*Prisión para un hombre por agresión sexual a su mujer*, **El País**, **14 gener 2013**) seguits dels que donen detalls sobre l'**agressor**, i la forma, de vegades descrita amb duresa, d'agredir la víctima: (*Un hombre degüella a su expareja y madre de su hijo en Valencia*. **La Vanguardia**, **5 gener 2013**), (*Rocía con gasolina y prende fuego a su ex pareja y su tía anciana*. **El Mundo**, **29 gener 2013**). Després segueixen els que informen sobre balanços, dades, descripció del fet ocorregut, articles d'opinió i elements que inviten a la reflexió i la sensibilització: (*¿A más crisis menos violencia machista?*. **El País**, **4 gener 2013**). (*Un total de 36 dones ja han mort per violència masclista aquest any*. **La Vanguardia**, **30 setembre 2013**). Cal dir, però, que aquestes informacions ara les trobem al voltant de la commemoració de la Diada del 25 de novembre, en què la immensa majoria d'informacions s'engloben en el grup de balanços, articles d'opinió i informacions de sensibilització. *Ojos cerrados ante los malos tratos*. **El País**, **26 novembre 2013**; *Ai, ai, ai... Catalunya registra el menor percentatge d'ordres de protecció a les víctimes de violència masclista*. **El Periódico de Catalunya**, **25 novembre 2013**; *Entrevista a Immaculada Montalbán: "Temo que la violencia de género desaparezca de la agenda política"*. **El Mundo**, **25 novembre 2013**.
- **Contextualització.** El grau de contextualització varia segons l'extensió de la informació. Els breus estan poc contextualitzats si bé destaquem que en les darreres línies d'algunes notícies es fa un repàs a altres casos succeïts anteriorment com per exemple: "amb aquesta ja són 36 les dones mortes per violència masclista" (**El Periódico de Catalunya**, 29 setembre 2013) o quan es dóna el nombre de dones mortes any 2012 i es diu que aquesta és la primera de 2013 (**El País**, 5 gener 2013). En canvi en les informacions publicades amb motiu

del 25 de novembre, sí que trobem dades de contextualització motivat per l'extensió i el contingut que gira a l'entorn de balanços, relats de casos i escrits d'opinió. Trobem dades sobre les dones mortes els últims anys i la baixa en les denúncies presentades. Possibles causes de la davallada: la crisi. Braçalets de localització dels agressors, expedients... Reflexions sobre l'eficiència de l'administració davant les denúncies per violència de gènere o per exemple en l'article publicat a El Punt / Avui el 26 de novembre que ofereix un ventall destacable de dades a partir de la font institucional de la Generalitat de Catalunya: 700 dones assassinades pels marits en els últims 10 anys. Els Mossos protegeixen a 17.471 dones. La Creu Roja ha atès 2.670 víctimes de violència masclista el 2013. També volem fer esment de la historia de vida que publica El País el 24 de novembre en què la filla d'una dona morta pel seu marit quan ella era jove explica com ho va viure. Considerem positives aquestes informacions de cara a la visibilització de la problemàtica.

- **El Lèxic.** En general totes les informacions estan redactades amb un llenguatge neutre sense excessives concessions al groguisme excepte en el cas de la mort de la noia de Tàrraga. Així com l'any 2012 vam trobar algunes informacions amb un **ús excessiu d'adjectius** que l'únic que fan es dramatitzar encara més els fets. Expressions com "*duro cautiverio*", "*brutales palizas*", "*tortura cruel*", que es van publicar en una mateixa frase d'una notícia publicada el 3 de gener a El País. O, unitats informatives en les quals es pretén **justificar l'acció de l'agressor**, a partir d'afegir-hi conceptualitzacions com per exemple que l'agressor tenia problemes psicològics (6/01/12 - El Periódico; 20/01/2012 – La Vanguardia; 14/01/12 – El País) ; era drogoaddicte (14/01/12 – El País; era conflictiu i tenia problemes (6/01/2012 – El País); que hi havia problemes de parella i/o la crisi (10/09/2012 – El País). El 2013 són menys les notícies que presenten aquest tipus de vocabulari, si bé encara en algunes hem trobat frases que es podien haver evitat. És el cas de la notícia publicada a El Mundo (05/01/2013) en què s'exposa el següent relat d'un veí: "le grité que la soltara pero siguió apuñalándola y eso me asustó y subí a avisar a la Policía". O en una altra també del diari El Mundo (18/01/2013), on s'expliquen detalls de l'agressió: Le tiró una lámpara, la empujó y le tiró del pelo. Finalment una informació de la Vanguardia (24/11/2013) que porta per títol "Un altre assassinat, ahir a cops" dóna detalls del perfil de l'agressor, que ell mateix va

trucar al 112 per confessar l'assassinat. I de la seva declaració es publica aquesta frase: "L'havia de matar, em feia la vida impossible".

- **Com a resum podem dir que s'avança en el compliment de les recomanacions malgrat algunes lleugeres desviacions que cal corregir i que hem explicat al llarg d'aquest informe i en les Conclusions.**
- En l'anàlisi del cas específic de la noia de Tàrraga hem trobat alguns elements susceptibles de millora i sobretot el mimetisme entre mitjans: una utilització igual de fonts, de conceptes i de missatges. Detalls sobre la personalitat de l'acusat, de com es va produir l'agressió mortal i de que la parella havia tallat la relació es troben en la gran majoria de notícies publicades i pràcticament amb les mateixes expressions. També en la utilització de les fotografies, que sempre eren les mateixes. I sobretot en el lèxic i en els titulars on amb frases, expressions, conceptes o orientació de les notícies es desprèn una dosi important de sensacionalisme i de jugar amb les emocions (Veure l'apartat lèxic en l'anàlisi d'aquest cas). Això denota en part la precarietat en què es treballa actualment en el periodisme. En casos de gran impacte ciutadà, la pràctica periodística es relaxa i es cau en rutines que ja feia anys que donàvem per abandonades: tipus de fotos, les fonts, la identificació fins a detalls morboses de la víctima i de l'agressor... Quan més proper geogràficament és el mitjà, la descripció dels fets es fa amb un caire més estereotipat. Els mitjans generalistes, no cauen tant en aquest parany i respecten més les Recomanacions sobre el tractament de la Violència Masclista als Mitjans de Comunicació.